ՍԱՐԴԱՐԱԲԱԴ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIV
Nº 501
Miércoles 7 de Setiembre de 1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

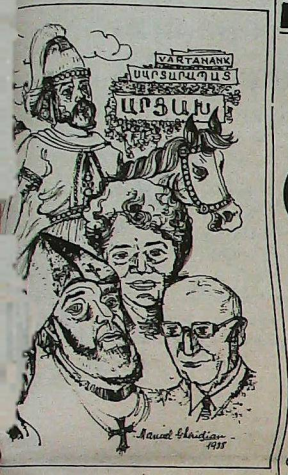

El arte de Manuel Gheridian

La estampa que acompaña esta nota, obra de nuestro artista Manuel Gheridian, representa a la Patria y a sus sostenedores en el tiempo y en el espacio. San Vartan velando por ella, el Catholicós cuidando el espíritu ancestral de la armenidad, Víctor Hampartzumian y Silva Gabudikian dando brillo a la Tierra Madre desde la ciencia y la literatura. Y lejos de sus fronteras, como adalid viviente de la Diáspora, la filantropía manifiesta de Alex Manoogian.

En el fondo, el pueblo que avanza reclamando los derechos territoriales de la Patria avasallada. Y allá en la lejanía, como esperando el momento de volver a integrar su territorio, el Monte Ararat del que fuimos despojados.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԱՆՈՒԷԼ ՂԷՏԵԱՆ

Գաղութիս ծանօթ արուեստագէտ Մանուէլ Ղեռեան ազգային հետեւող Արցախեան հարցին, անոր պահանջատիրական պատգամին մէջ գտած է իր ներշնչումի մշտական աղբիւրը: Այս թեմաներր

Editorial

Catorce años

Hace catorce años, la Organización Demócrata Liberal Armenia a nivel mundial, palpando las necesidades de las comunidades, disponía al servicio de ellas la edición de dos nuevos periódicos destinados a llenar un importante vacío existente en Canadá y en la América del Sur. Ellos fueron **Abaká**, de Montreal, que comenzó sus ediciones en tres idiomas (francés, inglés y armenio) y nuestro periódico **SARDARABAD**, editado en armenio y castellano.

Ambos órganos periodísticos vinieron a complementar la labor que realizaban medios más experimentados, como **Zartonk**, de Beirut, **Arev**, de El Cairo, **Baikar**, de Boston, **Nor Or**, de Los Angeles, **The Armenian Mirror Spectator**, de Boston, y otros periódicos y audiciones radiales que son medios de comunicación entre las diferentes regiones, como así también entre la Madre Patria y la Diáspora en su actual estructura concebida tras el Genocidio de 1915.

Desde muchos años, la presencia de la opinión **Ramgavar** dentro de la colectividad, se presentía como una necesidad reclamada por vastos sectores de la misma.

Y fue así que haciendo frente a todo tipo de dificultades, nacimos primero como quincenario, en armenio y castellano y a ocho páginas. Pero, merced al apoyo de nuestros lectores, a través del tiempo fuimos ampliando nuestro contenido, de manera que, desde hace un par de años, la edición habitual de **Sardarabad** es de dieciseis páginas, con una sección en idioma portugués para nuestra comunidad del Brasil, y su aparición pasó a ser semanal.

No ocultamos que nuestra presencia en el mercado de la comunicación suscitó numerosas polémicas, especialmente por parte de aquéllos que criticaban nuestro estilo dedicado a dar mayor fuerza a la ilustración fotográfica. Y tampoco fue bien visto que nuestro idioma de comunicación no fuera exclusivamente el armenio, como era tradicional en la época, pero fue nuestro propósito llegar a una gran masa de gentes de nuestra comunidad, a fin de mantenerla más ligada entre sí y con la Madre Patria.

Pasaron los años, y nuestros críticos aceptaron nuestro formato, nuestro moderno sistema de impresión , el uso de la fotografía y editaron también ellos sus periódicos, aprobando así y ratificando la nueva forma que impusimos.

Nuestros principios, a la luz de lo resuelto por la Asamblea Mundial de ODLA celebrada en Montreal a fines de junio, siguen siendo los mismos. La lucha por la Causa Armenia debe continuar, el reconocimiento del Genocidio por parte de Turquía, debe ser la meta de nuestros desvelos. La renacida Madre Patria debe ser el objeto de nuestra preocupación con el propósito de mantener la paz del pueblo y la seguridad de las fronteras. Y ella es la piedra basal donde se asienta la armenidad. Nuestra actitud hacia ella debe ser de incondicional amor filial, sin por ello renunciar al derecho de formular todas las críticas objetivas y constructivas que sean necesarias.

Creemos en la Iglesia Apostólica Armenia, tanto desde el punto de vista doctrinal como de su función institucional, respetando como autoridad máxima al Catolicós de Etchmiadzin.

Promovemos a todas aquellas Instituciones y/o individuos que produzcan hechos positivos en política, arte, cultura, educación y otros medios de expresión que exaltan los valores de la armenidad, aún cuando no compartan nuestra filosofía o creencia política. Aceptamos el importante rol que le compete en la vida de la Diáspora a la Unión General Armenia de Beneficencia.

Con motivo de este nuevo aniversario -cumplido el 6 de setiembre- saludamos a las colectividades de la Argentina y de toda Sudamérica, a la vez que les agradecemos las permanentes muestras de adhesión que nos transmiten y que nos dan fuerzas para continuar nuestra tarea. Asimismo, nuestro agradecimiento se extiende a nuestros suscriptores, a los avisadores, a quienes nos apoyan con donaciones entregadas por diferentes motivos personales (muchas de ellas anónimas), a nuestros colaboradores, y a todos cuantos nos alientan y apoyan en este servicio a la comunidad.

Sardarabad

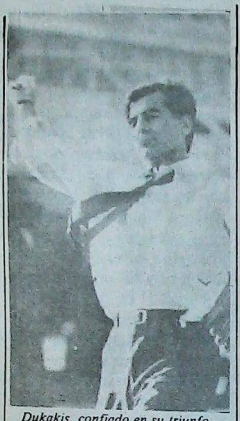

Dukakis, confiado en su triunfo.

Dukakis, primero en la preferencia

Las encuestas realizadas por la cadena televisiva ABC-News y el diario The Washington Post entre el electorado norteamericano, daban al lunes pasado una ventaja en la preferencia popular a Michael Dukakis, candidato por el Partido Demócrata, sobre el republicano George Bush.

Si bien el tanteo realizado sobre 1129 ciudadanos empadronados adjudica a Dukakis una diferencia de sólo un 1% sobre su rival (48 a 47), debe considerarse que la ventaja de Dukakis va creciendo paulatinamente, pues en anterior encuesta su porcentaje era del 46% contra 48% de Bush.

En otro orden de cosas y referente al segundo término de la fórmula presidencial que habrá de consagrarse en noviembre próximo, las encuestas se han volcado masivamente a favor del acompañante de Dukakis, Lloyd Bentsen, quien fue favorito para el 53% de los electores encuestados, mientras que Dan Quayle, que acompañará a Bush,sólo contó con el 26%.

Según la opinión general, Bentsen es considerado como persona más apta que su contrincante republicano.

La historia según los azerbaijanos

El Instituto de Investigación Armenológica, preocupado por demostrar la tergiversación de la historia por parte de investigadores y científicos azerbaijanos con la pretensión de justificar la inclusión en sus fronteras de vastos territorios armenios, organizó un acto esclarecedor, el que se llevó a cabo el viernes 26 de agosto en el Salón del Arzobispado de la Iglesia Apostólica Armenia con los auspicios de Monseñor Krikoris Pouniatian, quien tuvo a su cargo las palabras de apertura a la vez que de felicitación para sus organizadores.

Luego, el Dr. Pascual Ohanian introdujo a los jóvenes oradores -Sergio Kniassian y Lic. Eduardo Karsaclian-, refiriéndose a sus antecedentes y también a la tarea que cumple el I. de I.A., de quien dijo que con ese acto "se propone no detenerse en el acontecer temporal sino, sobre la base de lo puramente científico, remontarse en el tiempo y alcanzar los orígenes del litigio. Su aporte consiste en exponer las posiciones divergentes de las partes y los argumentos que esgrimen para fundamentar las respectivas posiciones".

Sergio Kniassian, previo una incursión en los antecedentes histórico-geográficos de la cuestión, presentó la tesis armenia, la azerbaijana y lo que surge de los documentos históricos.

En cuanto al licenciado Karsaclian, su exposición comenzó con un análisis de la composición étnica del pueblo azerbaijano y de los pobladores de Artsaj, así como puso de manifiesto diversos aspectos de la controversia cultural: los Jachkar y Jachdash, los monumentos funerarios de "Aghvania" y la "historia del país de Aghank".

Al término de los disertantes el público formuló preguntas relativas al tema que sirvieron para esclarecer más todavía la cuestión en tratamiento al ser contestadas con amplitud.

Para los interesados en ahondar el candente tema de Artsaj, les informamos que el Instituto de Investigación Armenológica acaba de publicar un libro titulado: **"Karabagh - Artsaj: Apuntes para un estudio etnohistórico".**

Exitoso almuerzo juvenil

Dentro de un clima muy agradable transcurrió la jornada del domingo 28 de agosto pasado, en el que una apreciable cantidad de jóvenes se reunieron para saborear las tradicionales pastas del 29 y rememorar, juntos, viendo la filmación el exitoso baile realizado en San Francisco Tranway y que fuera organizado por Liga de Jóvenes de UGAB. conjuntamente con la Comisión de Jóvenes de la Unión General Armenia de Cultura Física.

Aproximadamente a las 15 horas se inició un torneo de voley del que participaron cuatro equipos, llevando cada uno de ellos el nombre de una comida armenia, y consagrándose campeón el equipo "Pasha Bereg".

Más tarde se saborearon los postres realizados por los representantes masculinos de la Liga de Jóvenes, culminando así un grato encuentro que esperamos sea cada vez compartido por más jóvenes.

Liga de Jóvenes

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 TE. 051-45215
CORDOBA

ABOGADOS

Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E. 3-1141 CORDOBA

Compramos: Alfombras nacionales e importadas; Platería; Muebles; Bronces; Vidrios; Pinturas Argentinas.
Absoluta Reserva. **Viamonte 795 TE. 322-6239**

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 Cap. Fed.
Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

EMPIECE BIEN SU NOCHE DEL SABADO

Sintonice todos los sábados de 21,30 a 22 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia", trasmitida por LR 3 Radio Belgrano, en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.

Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD - Depto. Radio.

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Los Cerros 63 BOULOGNE

SanPablo / Brasil

XIV copa armenia da UGAB

No próximo dia 27 de agosto, sábado, as 14 horas, no Ginásio de Esportes Hagop Mavian da UGAB, será realizada a abertura da Copa Armênia da UGAB, que nesta XIV edição contará com a participação das seguintes equipos: UGAB - CLUBE ARMÊNIO % UJA - JEA - MARACHA - EXPERNATO JOSE BONIFACIO - MOCIDADE LUZ - UNIÃO DESPORTIVA ARMÊNIA (HMM).

Todos estão convidados para assistir a abertura deste grande evento esportivo, tem como a participar da torcida nos diversos jogos que serão realizados até o final do torneio.

Rev. Aharon Sapsezian visita a Sao Paulo e fala sobre Kharabagh

O Rev. Aharon Sapsezian, que chegou em São Paulo no dia 24 de julho e está em férias, acompanhado de sua esposa, na cidade de São José do Rio Preto (interior de São Paulo), celebrará o culto e a Santa Ceia no dia 28 de agosto, as 10h 45, na Igreja Evangélica Armenia de São Paulo. No dia 30 de agosto, as 20h30, o Rev. Sapsezian falará sobre o tema "Kharabagh é nossa: Análise e Retrospectiva", no Salão da Igreja Evangelica e para este evento estão convidados todos os membros de nossa coletividade.

UGAB promovera baile de debutantes

Já está sendo organizado mais um Baile de Debutantes da UGAB. A festa será no dia 24 de setembro, no Esporte Clube Sírio, em São Paulo.

Desde agora estão sendo realizadas diversas atividades visando promover o entrosamento entre as muitas debutantes que participarão deste baile é dessa forma que a UGAB pretende alcançar seu objetivo de promover a confraternização entre os jovens e fazer deste evento um grande sucesso.

Informações na secretaria da UGAB R. Natingui, 1545 Fone: 212-8362.

Ecos de una celebración cincuentenaria

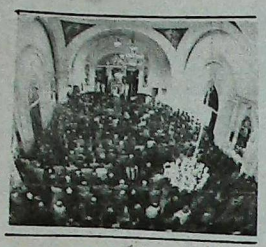

En nuestra edición anterior dimos suscintamente la información de la ceremonia religiosa con que fue celebrado el cincuentenario de la consagración de la Catedral de San Gregorio El Iluminador, a efectuar de las 10 de la mañana del domingo 28 de agosto pasado, en una Misa Solemne celebrada por el Primado de la Diócesis Apostólica Armenia para a la República Argentina, Arzobispo. Krikoris Pouniaian y de la que especialmente invitados participaron S.E. el Obispo de Buenos Aires, Cardenal Juan Carlos Aramburu, S.E. el Arzobispo de la Iglesia Ortodoxa Griega, Monseñor Gennadios Chrysoulakis, S.E. el Arzobispo de la Iglesia Ortodoxa Rusa, Monseñor Lazar, el subsecretario nacional de culto, doctor Achával y el director de cultos no católicos, doctor Bravo, así como el R.P. Gomidás Beodjekian, de la Parroquia Católica Armenia Nuestra Señora de Narek y el Padre Kevork Balian, de la Congregación Mekhitarista.

Como relatáramos oportunamente, en la ocasión se dió lectura a la Bula que con motivo de este cincuentenario enviara S.S. Vazken I°, y se ofreció a la veneración de los fieles la reliquia del Apóstol San Tadeo, enviada también con este motivo por la Santa Sede de Echmiadzin, la cual será albergada en el santuario que dentro de la misma Catedral mandarán levantar los esposos Armen y Nelly Tchinnosian.

Asimismo, fue leída la Bula mediante la cual S.S. Vazken I° otorgó la condecoración de la orden de San Gregorio El Iluminador a la señora Doris Tchinnosian y a sus tres hijos, como reconocimiento de la Santa Sede por haber restaurado dos iglesias en la Madre Patria.

El forastero

Cuando el Forastero y su séquito llegaron al valle de Siukem, ya era mediodía. De lejos se veían las montañas de Samaria, en cuyas laderas, los rebaños de las ovejas se parecían a puntos grises esparcidos sobre el papel. Todos, cansados, se sentaron al lado de un pozo de agua que llevaba el nombre de Jacobo, uno de los patriarcas de los Hebreos, lejos de la ciudad. Poco después los discípulos se dirigieron hacia los pueblitos lejanos, para conseguir las provisiones del día.

El Forastero se quedó solo, pensativo, mirando el aljibe, a ese don inagotable que había saciado la sed de generaciones con su agua potable.

Mientras el Forestero estaba absorto en sus pensamientos, llegó una mujer de Siukem para llevar agua. El Forastero le pidió agua a la mujer. La mujer se extrañó de que cómo un Hebreo podía pedir agua a una Samaritana, y para completar su reflexión prosiguió diciendo. "Nosotros adoramos a Dios sobre la montaña de enfrente, pero vosotros, los Hebreos decís que solamente hay que adorar al Señor en Jerusalem". El Forastero miró a la mujer, en cuyos ojos había deseos insatisfechos, y le respondió "Va llegar el día en que los hombres no adorarán a Dios ni en Jerusalem, ni en la montaña de enfrente, sino en todas partes, porque nuestra alma que se estremece ante la fuerza y la verdad de Dios, se parece a una lira suspendida entre el cielo y la tierra que vibra con el roce del Supremo. La ceremonia y el lugar están sujetos a las comodidades de nuestra persona. El alma que siente a Dios se parece a la ostra del mar, que contiene los murmullos de las olas y el eterno sueño de la arena".

"El corazón encumbrado con el aliento de Dios es a la vez salmo y lira que sabe expresar sus sentimientos y sus deseos como la rosa expande su perfume, el astro irradia su luz y la abeja produce la miel".

"La oración no está sujeta necesariamente a las paredes de piedra. El pastor ora ante el cielo abierto, el pescador en su barca durante la tempestad y el viajero bajo la luz de la luna. No hay templo más grande que la naturaleza, profundizada con la bóveda estrellada del cielo, porque es el cielo que narra la gloria del Creador y la tierra la escucha. El Padre Celestial quiere escuchar la voz de nuestras almas que no está cargada de trivialidades, que emana de nuestros corazones y se eleva hacia el corazón de Dios y vuelve con bendiciones hacia nosotros".

Después, volviéndose, le dijo a la mujer "antes tú me diste del agua de ese pozo, yo te voy a dar el agua viva que Siukem no tiene. El amor que yo traigo al mundo está colmado de dicha y gloria. Amar, significa darse enteramente. Nuestro corazón se tranquiliza, se refresca y se alegra solamente cuando se vacía como este balde para satisfacer las necesidades del dador y del recibidor por igual".

La mujer cabizbaja e inmóvil escuchaba. En ese momento volvieron los discípulos y con sorpresa notaron que su Maestro conversaba con una Samaritana. El Forastero adivinando sus pensamientos les dijo en voz alta "nosotros todos, somos hermanos e hijos del mismo Padre. Las vallas que nos separan son artificiales y pasajeras, como las ropas que cubren nuestros cuerpos, destinadas a envejecer y ser arrojadas".

Cuando el Forastero dejo de hablar, la Samaritana se acercó a él y le rogó que fuera a su pueblo.- "Yo ya estoy entre vosotros, quien me tiene consigo yo vivo en él, él puede llevar mi amor a los suyos".

Después, volviendo hacia la mujer, le dijo - "hoy tú llevas contigo el agua viva, para vivificar con ella el alma marchita de Siukem.

Un capítulo resumido del libro El Forastero de Eghivart Arzobispo Eliseo Derderian Patriarca de Jerusalem Traducido por Jorge Sarafian

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438 PISO 7°
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 772-2617

PROMOCION 1989
Tradicional Cena de los Viernes
a partir de las 20.30
con los típicos platos de la cocina armenia
Armenia 1322

COMISION DE DEPORTES
TE INVITA!
TENIS DE MESA
CAMPEONATO MIXTO EN PAREJA
10 de setiembre 1988 - 14.30 horas
Sin inscripción previa.
LLEGAS Y JUGAS!
EXHIBICION DE JUGADORES FEDERADOS
10 de Setiembre 1988 - 15.30 horas
PARA VER Y APRENDER...!
Armenia 1322

Municipalidad de la Ciudad de Buenos Aires
Secretaría de Cultura
Centro de Divulgación Musical
CORO SHNORHALI
CONCIERTO
Iglesia Anglicana San Salvador
Crámer 1844 - Capital
Sábado 10 de Setiembre 1988, 19 horas
Ciclo Coral del Buenos Aires Bauen Hotel
Callao 346
CORO SHNORHALI
Sábado 17 de setiembre, 20 horas

AGRUPACION GENERAL ANTRANIK
Segunda Semana Scout Sudamericana
8, 9 y 10 de Octubre 1988
Lema: "Scouts en acción ejemplo de unión".

Asesoria técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

Foto: Martín Keskiskian

La señora Kuchikian entrega el pergamino a la señora Balian, viéndose también en la foto la señora Festekdjian.

Almuerzo de Damas en el Golf

El restorán de la Asociación Argentina de Golf resultó marco apropiado para el almuerzo que el 22 de agosto pasado realizó la Comisión de Damas de la UGAB.

Un sol radiante recibió a las damas concurrentes, quienes acudieron a la cita convocadas en celebración del trigésimo aniversario de la primera Comisión de Damas de UGAB. Y fue con ese motivo que, en el transcurso del almuerzo, la actual presidenta de la Comisión, señora Alicia H. de Kuchikian se refirió al tema y, tras agradecer la presencia de las asistentes y el apoyo brindado a las distintas actividades de la Comisión, hizo grata recordación de la fecha que se conmemoraba. Luego se dirigió a la señora Hranush Balian, primera presidenta de la Comisión creada en 1958, a quien hizo entrega de un pergamino firmado por todas las presentes, como reconocimiento y recuerdo de la celebración.

Por su parte, la señora Hranush Balian agradeció el gesto, y con emotivas palabras recordó la creación de la primera Comisión de Damas por ella presidida, e hizo extensivo el homenaje a todas sus excompañeras.

La charla amena y el juego en las distintas mesas prolongó la reunión hasta entrada la tarde, en la que se sirvió el té con exquisitos dulces.

La última de Charles Aznavourian

Nuestro conocido y excelente cantante Charles Aznavour se ha volcado al humor. Temperamento alegre de por sí, Aznavour ha decidido manifestar su veta a través del guión de una película que él mismo elaboró, y cuya historia por él inventada si bien se desarrolla en la Rue des Fraisiers, pleno corazón del barrio judío de París, tiene, por lo mismo, sabor y humor judío, de acuerdo con la corriente últimamente en boga en cantidad de películas norteamericanas.

La película, llamada **"Conexión yiddish"**, ya se ha estrenado en nuestros cines con buena aceptación por parte del público, y en ella Aznavour forma pareja con el comediante italiano Ugo Tognazzi, formando un duo impagable de judíos dedicados a hacer humor.

Luego de haber triunfado ampliamente en el canto, al que lo lanzaran figuras de la talla de Maurice Chevalier, Charles Trenet y Edith Piaf, luego de su resonante éxito como actor -"Disparen sobre el pianista" y "El tambor", entre otros éxitos-, Aznavour agrega ahora a su mochila artística la fuerza del escritor, inicialmente volcada en el filme que comentamos. Como hijo de armenios emigrados que por el año 20 se establecieron en el Barrio Latino de París, Aznavour conoce bien la vida de las pequeñas comunidades, y una de ellas es la que retrata en este su primer trabajo como guionista.

Un encuentro, un poema

Alicia Kiprakoseaniní

En 1961, siendo estudiante, ***Graciela Portugal*** ganó un concurso nacional de poesía. Uno de los jurados era, precisamente, ***Alicia Ghiragossian*** quien, ignorando la ascendencia armenia de Graciela, luchó con justicia para que obtuviera el primer puesto, por cuanto Alicia fue la primera en reconocer las buenas dotes literarias de esta poetisa.

Durante la última visita que Alicia Ghiragossian realizara a nuestro país, quiso la casualidad que ambas se encontraran en la ciudad de Córdoba. Ello ocurrió el 27 de agosto pasado, y allí nació esta poesía en homenaje a Alicia Ghiragossian, debida a la inspiración de Graciela Portugal.

A Alicia Ghiragossian

Fue un sueño
renacido
de todos los sueños
escogido
único
indescriptible
mágico.

Fue verte
en una vibración armoniosa
intuida desde las
profundidades
del ser

Y la lágrima
justificando la ausencia
en una catarsis del alma.

Fue verte
y sólo eso
un conmoverse íntimo
que no admite
que no necesita
de la palabra.

Fue verte
simplemente un reencuentro
con el tiempo
más amado
bendito
inolvidable.

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ՝
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

1961ին, տակաւին աշակերտուհի կրասիելա Փորթուկալը կը շահէր Արժանթինի բանաստեղծութեան մրցանակ մը։

Այս մրցումի ժիւրիի անդամներէն մին, ո՛չ աւելի, ո՛չ պակաս, նոյնիսկ Ալիսիա Կիրակոսեանն էր. բանաստեղծուհին առանց դիտնալու հայ ըլլալը կրասիելային՝ ճիշդ ու ջանք ընելէ որ առաջին մրցանակը տրուի այս վերջինին, հանդերձ ըլլալով անոր բանաստեղծական ստոյգ տագնապ. եւ Ալիսիա չէր սխալած իր դատողութեան մէջ։

Վերջերս գաղութս այցելութեան րնթացքին՝ բախտը կ'ունենայ Ալիսիա եւ Կրասիելա հանդիպելին իրարու. Գարտուպա նահանգին մէջ, անցեալ 27 Օգոստոսին։ Այս դիպաւածէն, հոն կրասիելա հիացած, ներչնչուեցաւ եւ գրեց բանաստեղծութիւն մը՝ ձօնած իր խոկալ Ալիսիային, զոր կը հրատարակենք ստորեւ.

Մի երազ էր
բոլոր երազներից
վերածնուած
ընտրեալ
միայնակ
աննկարագրելի
մոքական։

Ես տեսայ քեզ
հաներաշխ թրթռացումի ալիքներում
որոնք նախազգացել էի
էութեան խորունկ ծալքերում։

Արտասուքը
բացակայութիւնն էր արդարացնում
ճոգիի պայթուն լեզուով։

Ես տեսայ քեզ
եւ միայն այդ էր։
Մի գողտրիկ ցնցում
որ չընթռնիր
ու-կարիք չ'ուներ
խօսքերի։

Ես տեսայ քեզ
ու պարզապէս
ցորից հաճոյիպեցի
ամենասիրած
օրիվնուած
անմոռանալի
ժամանակիս հետ։

ԿՐԱՍԻԵԼԱ ՓՈՐԹՈՒՔԱԼ

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
JUNIN 49 - 3° "J"
TEL. 953-4135 / 258-8786
PUBLICIDAD
SOCIALES
RETRATOS

WILTON PALACE
HOTEL
Av. Callao 1162
Tel. 41-9483
Buenos Aires
Argentina

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475
CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794
774-2977

Conociendo a nuestros profesionales

Dra. Azaduhí Libertad Telecemian de Anger

Siendo su padre de Hadjin y su madre de Marash, nace en la Argentina, obteniendo su título de médica en 1956, y de médica psiquiatra en 1960. Luego comienza su análisis personal para su propio crecimiento y desarrollo, así como para alcanzar una mejor comprensión con sus pacientes. Casada con Alfredo Anger, tiene dos hijos: Axel Herman y Vanesa Erica.

Acompáñenos a conocerla y conocer algo más de su profesión.

Una entrevista de Miguel Angel Kouyoumchian

siquiatras, psicólogos y psicoanalistas.

En una supersíntesis diríamos decir que la psiquiatría es una de las ramas de la medicina que se ocupa de la salud mental del individuo. La psicología y el **psicoanálisis** son derivados de la misma. Para obtener el título de psiquiatra es importante ser médico y realizar los cursos de residencia obligatorio en U.B.A. (tres años) cuyas prácticas se realizan en el Hospital Nacional de Salud Mental. En cambio, los psicólogos son profesionales graduados de la Facultad de Filosofía y Letras. La formación **psicoanalítica** se cursa en la **Asociación Psicoanalítica Argentina** (A.P.A.) de Buenos Aires, ambas filiales de la Asociación Psicoanalítica Internacional. Ellas proporcionan un conocimiento más profundo y especializado para la investigación de la patología y la clínica mental. La concepción de una psiquiatría profunda como la psicoanalítica permitió una visión más amplia y completa del hombre, y su relación con los otros".

Aplicaciones del Análisis en Familias.

"Consideramos la familia como un sistema en el que las conductas perturbadas de los padres determinan las características de la personalidad del hijo, haciéndolo inconcientemente depositario de los aspectos enfermos y disociados de los mismos. El paciente enfermo es el portavoz de las ansiedades y tensiones del grupo. Por lo tanto, consideramos la enfermedad como el emergente del grupo familiar enfermo. Una familia se mantiene sana cuando las tensiones en sus miembros se hallan distribuídas equitativamente. El miembro enfermo es segregado del grupo y su pronóstico depende mucho de la respuesta de su familia a la terapia y de que cada uno se haga cargo de lo propio. En el campo argentino, el pionero de estas ideas -y quizá el pensador más original de nuestro medio- fue el doctor Enrique Pichón Riviere".

En Parejas.

"Se hace necesaria cuando la pareja entra en momentos dilemáticos de enfrentamientos sin salida. La capacidad de una pareja para construir o destruir es muy grande. Entre otros problemas, se deben tratar de detectar las situaciones de rivalidad, competencia, la necesidad de ejercer el dominio y el poder sobre el otro, las agresiones inconcientes, etc."

Adolescencia.

El trabajo con adolescentes es siempre riquísimo. El adolescente que atraviesa una situación de crisis vital, con su impacto biológico y las consecuencias psico-sociales, nos permite ubicarlo en una estructura cambiante, imprevisible, muchas veces desconcertante. Es un grito de protesta, donde se producen los choques generacionales que derivan de la falla ambiental que no hace más que resaltar la importancia del marco familiar".

Corrientes Psicoanalíticas.

"Existen cuatro escuelas importantes dentro del análisis: 1) La escuela tradicional de **Freud**; 2) La escuela **francesa**, a partir de **Lacan** y sus seguidores; 3) La escuela **inglesa**, con **Melanie Klein** y sus seguidores, y 4) La escuela **americana** con **Ana Freud, Hartman** y seguidores. Si bien parecen una multitud de análisis, en parte hay entre ellas teorías compartidas o que se superponen, divergen, se excluyen, pero todas tienen como denominador común y referente las teorías de Freud".

Neurosis, Psicopatías, Psicosis.

"De acuerdo con el modo que tiene el suceder psíquico de estructurar su actitud ante el mundo, que es la relación con la realidad mediado por la cultura y regido por la ley, existen los siguientes cuadros: **Neurosis** (depresiva, histérica, fobias, obsesiones). A pesar de sus conflictos ante la ley, sus ambivalencias y contradicciones, permanece dentro de ella, sometiéndose a las normas. **Psicopatías** (perversiones). Se estructura en forma perversa, es un infractor de la ley y la transgrede permanentemente. **Psicosis** (esquizofrenias, paranoias). Vive en el caos por la ausencia de la ley, la reniega y tiene sus propias normas".

Sus Trabajos en A.P.A.

"Además de atender el trabajo con pacientes en el consultorio y estar preparando dos libros, cada uno de ellos con diferentes profesionales armenios que más adelante daremos a conocer, formó parte de la **Comisión de Relaciones Exteriores de A.P.A.**..Se está realizando desde esta Comisión una investigación con distintos países latinoamericanos, especialmente con México, Ecuador y Brasil, que tiene que ver con la identidad latinoamericana, especialmente relacionada con lx familia, con sus diferencias y coincidencias. Mi experiencia en América Latina fue gratificante ya que he sido la primera psicoanalista que viajó a Asunción del Paraguay. Allí zicté conferencias en la Universidad Católica Cristo Rey, junto a los doctores Carrgzosa y Rivxrola, y formé psicoterapeutas desde 1970 hasta 1976. A partir de ese movimiento se crea la clínica privada de psiquiatría, inexistente hasta ese momento".

Sobre los Argentinos.

"¿Cómo somos? Ni tan histéricos, ni tan depresivos. Como descendientes de inmigrantes, absorbimos la nostalgia del desarraigo. La enorme inestabilidad social, política y económica, la angustia flotante, contribuyen a la proliferación de otro tipo de patologías: las **psicopatías** (trastorno muy actual), donde el otro no es tenido en cuenta y es utilizado en beneficio propio; las conductas son antisociales y perversas, y no se respeta la ley. Por otra parte, están las **enfermedades psicosomáticas:** que se evidencian en úlceras, infartos, hipertensión arterial, etc. También caracteriza nuestra época la presencia de cuadros graves y **los accidentes**".

Los Armenios en la Argentina.

"La generación de mis padres es la sobreviviente del genocidio armenio, por lo tanto sobre ellos recayeron las consecuencias directas de la masacre: incertidumbre, exilio, anhelo de retorno, angustia e inseguridad. Los horrores y las atrocidades padecidas han dejado huellas en sus cuerpos y personalidades. Constituyeron comunidades cerradas, con cierta desconfianza al medio que acababan de ingresar, a manera de protección, justificada ante tantos engaños e historia de largas tradiciones. A pesar de tal adversidad, lograron conservar con gran fuerza, a través de sus tradiciones y lengua, una identidad cultural vigorosamente transmitida a sus descendientes: nosotros, sus hijos y nietos, poseemos en nuestro código genético esta doble identidad armenio-argentina".

Y este fue el último tema que tratamos con la doctora Telecemian de Anger. Coincidentemente nuestros cincuenta minutos -equivalentes al tiempo de una sesión analítica- ya habían pasado.

Remises
Sepelios
Traslados
CASA Rivera
CORALLO, CUFARO Y CIA.
Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo
Av. Córdoba 4902
T.E.: 773-2800/772-3288

PROFESIONALES
MEDICOS
Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger
Médica - Psicoanalista
Miembro adherente de la Asociación Psicoanalística Internacional
Tratamiento de Familias, Parejas, Adolescentes y Adultos.
Olivos-Vicente López 1663 P.B. D
TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO
GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Rog... 1 19

Regresaron de Armenia los Egresados Mekhitaristas

"Cuando llegue a la Patria de mis abuelos, hundiré mis manos en la tierra, y sentiré calor en ellas"

Hacer un viaje nunca significa realizar un gasto, en todo caso es una inversión que a corto o largo plazo, enriquece a quien haya decidido la aventura de conocer sistemas de vida de alguna otra parte de nuestro mundo, cada vez más pequeño.

La división de 5to Año del Colegio Mekhitarista de Buenos Aires, se propuso hacer un viaje de estudios, con la *valiosa guía del Padre Jorge Balian, Director del citado Establecimiento* Educativo. Entevistados, las primeras palabras fueron muy emocionadas por parte del sacerdote recordando "Quisiéramos agradecer en primer lugar al **Comité de Relaciones Culturales con la Diáspora,** muy especialmente al señor **Garlen Dallakian** que nos brindó la hermosa oportunidad de conocer Armenia..."

Quise acompañar al primer grupo en esta experiencia; si bien no pudimos apreciar en su magnitud el desarrollo cultural, social, técnico, pudimos ver el desarrollo patriótico. Esto nos llamó la atención porque fue un momento muy importante el que nos tocó vivir en la Madre Patria, sobre todo para los alumnos, ver a sus hermanos, luchando por una causa, que podían hablar después de 70 años de silencio, podían peticionar para un pueblo, manifestarse en su alegría o su dolor, ¡es fundamental para su libertad!.

Llegamos en un momento histórico, todos los armenios, incluso los de la Diáspora, estábamos unidos, era emocionante escuchar las voces de la muchedumbre que pacíficamente reclamaba ¡Gharabagh! ¡Gharabagh!... reunidos en la Opera, toda la ciudad de Erevan detuvo su trabajo. Pregunté si esos paros no perjudicaban al país, y alguien me contestó "Daño económico sí tendremos, pero esto es ser patriota, estar defendiendo a nuestros hermanos necesitados, y nos pidió que divulgásemos todo lo que veíamos, ¡jamás olvidaremos estas jornadas! También presenciar una ceremonia litúrgica en Echmiadzin, junto a S.S. Vazken I° en esta Sede tan histórica para nuestra comunidad fue un privilegio, nos recibió cordialmente luego, y recordó su visita a nuestro Colegio en Bs. As. Otro sitio muy caro para nosotros los Mekhitaristas, la isla de Sevan, donde el fundador de nuestra orden, el joven Mekhitar, con 17 años tuvo la Gracia de la Presencia de la Virgen ¡luego de ese suceso él se sintió muy fortalecido!

También visitamos Garni. Es una joya arquitectónica, templo pagano restaurado, **Kegard,** construído en la roca por los monjes, el monumento a Sardarabad escuchando sus campanas, **Zizernagapert** donde se recuerda a los mártires de la armenidad, la casa de **Charentz,** de **Shiraz;** fueron muchas las emociones que sentimos en Armenia...

Fernando Boudourian reuerda "Fue muy enriquecedor ver personalmente lo que habíamos estudiado en los libros, mis impresiones son imborrables, el Museo de Echmiadzin, Leninagan, la imagen de S.S. Vazken I° hablando por televisión tratando de infundir calma. Los jóvenes en Armenia, parecen poseer mayor madurez que los de otras comunidades, venían a jugar al fútbol con nosotros y eran muy cálidos, nos detenían por la calle y trataban de establecer relación con nosotros. Erevan es como nos habíamos imaginado, pero donde se me hizo un nudo en la garganta fue cuando vi nuestro Ararat por primera vez; luego lo veía desde mi habitación, es majestuoso.

Volviendo a la juventud, encontramos mucha durante nuestro viaje, donde fuéramos había armenios, en la isla de San Lázaro había contingentes de países como Australia, Canadá, Francia, Bélgica, haciendo cursos de armenio.

Tercia entusiasta, Ani Akaprahamian: Armenia siempre fue un sueño para mi, allá tengo tías, primas que en los diez días que estuvimos aprendí a querer, es como si las hubiera conocido toda mi vida, son cariñosas, venían a visitarnos al Hotel, fue muy positivo encontrar mis raíces. Cuando sucedió lo de Gharabagh, sentí un temor lógico, pero pienso que cuando sea mayor voy a valorar esos momentos en su real dimensión. Luego vinieron otras ciudades, París, Venecia, Roma... Allá en la distancia aprendí también a apreciar a mi país, Argentina tiene todo, pero hasta que no salí de ella no sabía esto... Siempre tendré en mis recuerdos la cumbre nevada del Ararat como símbolo".

Laura Bodourian comenta "A pesar de que no llegamos en un momento muy feliz, la gente fue muy gentil con nosotros se interesaban por nuestras costumbres. Encontramos un contingente de UGAB de Australia y de Los Angeles, y sentimos que algo muy profundo nos unía. La Misa en San Lázaro fue conmovedora, luego nos permitieron compartir la mesa en la Congregación donde, generalmente, no entra el sexo femenino. El Museo de la isla está compuesto de piezas her-

Pero lo que me parece muy importante recordar es la presencia de dos chicas argentinas en Armenia, ¡qué importante que hayan decidido ir, hacer un viaje semejante para perfeccionarse, es muy valiente, muy patriótico!

En este viaje, supe qué valor tenía mi familia, pensé mucho en ella y en el esfuerzo que hizo para que pudiera realizar este viaje que me enseñó que los armenios somos todos iguales en todos lados, tenemos los mismos sentimientos..."

Son tantas las impresiones que no podemos reproducir, pero tenemos conceptos del Padre Jorge Balian que finalizó "Llegamos a Erevan en un momento crucial, dramático, Armenia estaba de luto, todas las manos alzadas reclamando justicia. A pesar de la situación tuvieron atenciones con nosotros, el pueblo de Erevan es tan desinteresadamente hospitalario, que cuando-pregunte por la calle a un transeúnte donde comprar billetes de viaje, sacó de los que tenía para sí y me los regaló, sin aceptar dinero; a otro le consultamos sobre qué era una bebida que se vendía en un negocio y al momento se detuvo, pidió al comerciante dos vasos para nosotros, saludó, no nos dió tiempo siquiera para agradecerle y se alejó.

"Estuvimos en Copenhague, Moscú, Armenia, París, Venecia, Roma -algunos alumnos visitaron Portugal-; donde quiera que fuéramos, siempre encontrábamos armenios", dice el Padre Jorge Balian.

Respecto a la Madre Patria: "Armenia no puede quedar sin sus lazos con la Diáspora, se necesitan mutuamente. Nosotros nos enriquecemos con el trabajo y el esfuerzo de ella y ella toma fuerzas al ver a sus hermanos que comparten luchas y alegrías. Para perdurar, la armenidad debe trabajar en forma mancomunada".

Definitivamente, fue un viaje de estudios, y hubiésemos querido no ser tan sintéticos y publicar todas las vivencias de un grupo de adolescentes que no sólo conocieron el país de sus ancestros, sino que también vivieron una patética repetición de la Historia, esta vez renovada y con esperanzas ...

Jazmin Harutiunian de Huttner

Armenio está listo para afrontar el nuevo desafío

...do es que el 11 de se-
...e comienza el Campe-
...de Primera División.
... tiempo ha pasado sin
... sin la emoción incom-
...del domingo. Pero hu-
...novedades en Deportivo
...enio, y también en cuanto
...nueva reglamentación.
...innovación consiste en
...ambio en la puntuación de
...partidos, idea propuesta
...Julio Grondona, presiden-
...AFA, y aprobada por
...idad por los miembros
...nité Ejecutivo de esta
...A partir de dicha mo-
...n, todo encuentro que
...igualado se definirá
...rmente con una serie
...desde el punto del pe-
...ganador de esa instan-
...djudicará dos puntos,
...s que el que pierde se
...rá una unidad, como pro-
...el resultado final del
...reglamentario. Asimis-
...quipo que resulte ven-
...l término de los noven-
...os del juego, obtendrá
...ntos, mientras que su
...lo no acumulará nin-
...Igualmente quedó es-
...o que tanto los prome-
...para el descenso, como
...cursos del PRODE, se
...por los resultados fina-
...oncluir los noventa mi-
...el partido.

...e este tema consulta-
...al señor Vahram Cit-
...presidente del Deporti-
...enio, quien nos dió su
...al respecto: "No-
...uimos los primeros en
...este nuevo sistema,
...o personalmente entien-
...el fútbol pierde atrac-
...cuando existen equipos
...uestos a especular para lle-
...un punto, ya sea para salvar el descenso o para conservar la punta. Con esto, considero que con la posibilidad de ganar tres puntos, los equipos van a salir a atacar más y éso favorecerá al espectáculo".

Dejando de lado este aspecto, importante por cierto, existen otras noticias en cuanto a la actualidad del Deportivo Armenio, cuyo plantel se adiestra a las órdenes de Osvaldo Sosa. El flamante entrenador fue contratado, según Citcioglu, "después de barajar varios nombres, hasta decidir por él, pues teníamos buenas referencias suyas y es accesible económicamente para el Club".

Esta preparación incluyó una pretemporada en La Falda (Córdoba) y una gran cantidad de cotejos amistosos. En ellos, igualó en un gol con Instituto, marcando Kuchen para Armenio, derrotó seguidamente al Seleccionado Olímpico Argentino que viajó a Seúl por 1 a 0 (Maciel), a Ferro 2 a 1 (Oudoukian y Maciel) y a Vélez por 4 a 2 (Oudoukian 2, Maciel y Espíndola), cayendo finalmente derrotado en su última presentación ante Independiente por 3 a 1 (Maciel).

Como se ve, Armenio está pensando en el certamen que se avecina, para llegar de la mejor forma posible. Este año la meta es superar la actuación del campeonato pasado. Por eso, además de concertar amistosos, Armenio se reforzó convenientemente. Por un lado, ya no estarán Alderete, dejado en libertad de acción, ni tampoco Luis Villarreal, transferido a San Lorenzo de Almagro, por quien Armenio logró, además de una importante suma de dinero, el pase a préstamo hasta la finalización del torneo del puntero izquierdo Lorenzo Frutos. En idénticas condiciones se incorporaron el volante Italo Ortíz (ex Racing), los delanteros Dialeva y Martínez (ambos de Estación Quequén, Necochea), Simonian (proveniente de Córdoba), Ohannessian (defensor, libre de Riestra), los juveniles Yácono (arquero) y Angelini, de River Plate, quienes se encuentran a prueba y firmarían sus contratos en las próximas horas, y el ex guardavalla de la Institución, Alberto Salvaggio, quien ultimamente se desempeñó en Quilmes y Villa Dálmine. También practica con el plantel Silvano Espíndola, aquel recordado volante de Argentinos Juniors, y que en este momento tiene el pase en su poder tras regresar de Independiente Medellín (Colombia). Con respecto a este jugador, es muy factible que no se integre al equipo, pues pretende una considerable cantidad de dinero. Cabe agregar que ha vuelto al Club, tras su paso por Tigre, el mediocampista Jorge Godoy.

Todo esto sucede en Deportivo Armenio. Quizás haya algún otro match preparatorio o adquisiciones de último momento, que podrían ser un marcador de punta y un zaguero central, puestos que Vahram Citcioglu dice que Armenio necesita cubrir.

Sólo faltan ajustar unos pocos detalles, a la espera de la hora de la verdad que será el 11 de setiembre en la cancha de Boca Juniors.

Daniel R. Der Avedissian

SERVICIO DE RELACIONES HUMANAS
LOGRE SU PAREJA
Seriedad - Reserva
Martes, Jueves y Sábados de 15 a 19 hs.
Concertar entrevista: TE. 40-4378

RESTAURANTE ARMENIO
NUBAR
• ALTA COCINA ORIENTAL
Reserve su lugar
Cnel. Niceto Vega 4615 - Capital Tel. 774-8571
Abierto todos los días a partir de las 20 hs.
Domingos al mediodía

Doctor
Luis H. Vertanessian
Escribano
Nueva dirección
Florida 375, 4° Tel. 334-5726/28

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

SINTONICE
AUDICION CULTURAL
TEKEYAN
La cultura y el quehacer de la armenidad
Domingos de 10,5 a 11 horas.
CX. 10 Radio Continente (Uruguay)
(735 khz. al lado de Radio Mitre)

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836
BELGRANO: Av. Cabildo 300
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601
T.E. 41-8671/6093/5312
T.E. 771-4695 - 773-2748
T.E. 981-4536/3288
T.E. 795-0934

Koulaksizian Hnos. S.A.
FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
TE. 750-5883/3501/4632

Confiterías
Steinhauser
SALONES DE TE-SERVICIO DE LUNCH-ENVIOS A DOMICILIO-REUNIONES
BUENOS AIRES: AV CABILDO 1924 Tel 781-0861/6555 • PARANA 1343 Tel 42 9507 4828
Av SANTA FE 1289 Tel 41 5247 • ESMERALDA 1219 Tel 312 7136
GUIDO 1965 (esq Junin) Tel 804 2136 • SUCRE 2439 Tel 781 6524 (Rotisserie)
MARTINEZ: RAWSON 2133 Tel 792 5774 SAN ISIDRO: ACASSUSO 469 Tel 743 1501

HAIG GORGODIAN, titular de la empresa, invita a la colectividad a apreciar sus excelentes servicios de lunch, bodas, cocktails y recepciones en general asegurando una atención especial en cuanto a calidad y precio

Karasunk

El domingo 18 de setiembre, realizamos en la Iglesia Catedral de San Gregorio El Iluminador, un Hokehankisd en memoria de

HAIGANUCH ESAIAN DE LANARI

recientemente fallecida. Invitamos a parientes y amigos a participar de esta ceremonia.

Su esposo Mario; sus hijos Beatriz y Oscar Candelaria, Santiago y Graciela Bayazbakian, Ana María y Alberto Azcueta; sus hermanas Nvart Kafafian y Rebeca Kalenkerian, y sus nietos

HOM

Sociedad Armenia de Beneficencia para la América del Sur, se complace en invitar a la Conferencia que sobre el tema:

Música Armenia: del Folklore al Clasicismo y la Vanguardia

dará la musicóloga **Alicia Terzian**, el **jueves 22 de setiembre, a las 21 horas**, en el **Auditorio Armenia**, calle **Armenia 1366, 5° Piso.**

DAMNIFICADOS

Autos y Camiones robados

Erevan S.A. los localiza en cualquier parte del país

•*Verificación por Rayos Laser*
•*Sistema Computarizado*

Sarandí 461, 2° A Capital TE. 941-9969 - 42-3915
-Atención las 24 horas-

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

TERKA

S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos

Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

Para las cuatro estaciones
y todas las edades

Lanas "Hetesia"

Foto: Martin Keskiskian

viene de pág. 1

ներկայացնող գործերը ունին, անկասկած, հայրենասիրական բարձր արտայայտութիւն եւ պարագայական հնչգրտութիւն՝ Արցախեան հարցի իմաստով ու տարողութեամբ համակուած:

Այդ գեղարուեստական գործերէն մին է որ կը հրատարակենք. Պատկերը ցոյց կու տայ Քաֆի Վարդան՝ որ կը ներկայացնէ հայուն մարտունակութեան ոգին, Վեհափառ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը՝ որ կը ներկայացնէ Հայց. Եկեղեցին, Վիքթոր Համբարձումեան՝ Հայ Գիտութիւնը, Սիլվա Կապռուեիկեան՝ Հայ Գրականութիւնը, իսկ Ալեք Մանուկեան՝ Սփիւռք: Այսպէս միացած է ամբողջ Հայութիւնը:

Անգին երբ Քաֆի Վարդանի ոգին կը սաւառնի միշտ կեդրոնի՝ Արարատ լեռը իբր յուռ վկայ կը հսկէ հայ պահանջատիրութեան երթին սպասելով որ դարձեալ վերադառնայ Հայաստանի ծոցը՝ միանալով Մայր Հայրենիքին:

Նոյն - մարտունակութեան ոգին, նոյն գոյապայքարն են որ կը տեսնենք Վարդանանքին – Սարտարապատ եւ Սարտարապատն Արցախ գացող ճանապարհին վրայ:

Ն. Գ.

Los años de Clarín

En 1945, un año particularmente definitorio para la Argentina, nacía en Buenos Aires un nuevo matutino: **Clarín**, producto de la creatividad y el empuje del doctor Roberto J. Noble. Pocos años bastaron para que este nuevo diario ocupara importante lugar en la prensa argentina, hasta llegar a ser, como lo es hoy día, uno de los grandes diarios del país.

Con motivo de este grato 43° cumpleaños, **Sardarabad hace llegar sus felicitaciones a la gente de Clarín y muy particularmente a su directora la señora Ernestina Herrera de Noble.**

Novedades musicales

POR SARKIS KABADAIAN

Sayat Nova es la inmortal ópera del maestro contemporáneo Alexander Harutiunian, uno de los compositores que todavía conservan intactas las raíces de la música del folklore armenio, trasladado a la música culta o llamada clásica. Y precisamente la versión completa de esta ópera podrá escucharse el **miércoles 7 de setiembre, a las 12** (mediodía), por LRA.1 Radio Nacional FM. 98,7, en la audición "Encuentros con la Música Vocal", que dirige el maestro Juan Andrés Sala. La interpretación corresponde a solistas, coros y orquesta estable del Teatro de la Opera de Erevan.

Esta versión de Sayat Nova fue realizada en los Estados Unidos, destacándose su excelente técnica de reproducción y fidelidad. Asimismo, deseo destacar que la emisión de esta ópera ha sido solicitada por el maestro Juan A. Sala y por numerosos oyentes de la emisora oficial.

Nota: En breve daré a conocer la fecha de irradiación de la ópera **"Ediseo"**, de George Nescu que, grabada en Bucarest, cuenta con la participación de varios cantantes de origen armenio.

Centro Cultural General San Martín

Cabaret de las artes

En este espacio artístico-cultural creado y dirigido por la escritora Felisa Kuyumdjian, se presentará el miércoles 14 de setiembre, a las 20.15, en la Sala "F" del Centro Cultural General San Martín, el escritor y poeta **León Benarós**, quien dialogará con Felisa Kuyumdjian sobre **"En busca del tiempo pasado, presente y futuro"**. El actor Máximo Paz interpretará obras de Benarós, juntamente con Georgette Grayeb y Dante Viglecca. En danza actuarán Patricia Russo, Raúl Benitez y Adriana Birgin. La entrada será libre.

"Creatividad de la vida" en Hadjin

La Comisión de Damas de la Unión Residentes Armenios de Hadjin, ha organizado un cóctel-conferencia con la participación de la escritora Felisa Kuyumdjian, quien disertará sobre el tema "Creatividad de la Vida". Este acto cultural tendrá lugar en la sede de la Institución, Scalabrini Ortiz 2273, de esta capital, el viernes 16 de setiembre a las 20.30 horas.

Electrónica DE LA PAZ

Reformas a Binorma
Service Especializado en:
TV Color y Video
Computación

CIUDAD DE LA PAZ 1782 · TEL. 783-1109/785-6646

Comisión de Damas

30° aniversario

Cena danzante

Con la presidencia de la Sra. **Louise Simone Manoogian**
Vicepresidenta Ejecutiva del Consejo Central de la UGAB mundial

Sábado 24 de setiembre, 1988, 21.30 horas

Reservas en Armenia 1322

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

14 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Տասնչորս տարիներ առաջ՝ ՌԱԿ՝ կեդրոնական Վարչութիւնը նկատի առնելով հրամայականը՝ Հարաւ Ամերիկայի եւ Գաճատայի հայ գաղութները միւս գաղթօճախներու եւ Մայր Հայրենիքի հետ յարատեւ եւ առողջ հաղորդակցութեան մէջ պահելու՝ հիմնեց երկու նոր Օրկաններ· «Սարտարապատ»ը, հայերէնով եւ ֆասթիերլինով, Պուէնոս Այրէս – Արժանթինի մէջ, եւ «Ապագա»ն, Մոնթրէալ – Գանատայի մէջ, հայերէն, ֆրանսերէն եւ անգլերէն լեզուներով:

Այս երկու թերթերուն վիճակուած դերը տարբեր չէր կրնար ըլլալ, եթէ ո՛չ ամբողջացնել ազգօգուտ առաքելութիւնը, իրենց երէց, եւ փորձառու պաշտօնակիցներուն: Պէյրութի «Զարթօնք»ին, Գահիրէի «Արեւ»ին, Պոսթոնի «Պայքար»ին, եւ *"The Armenian Mirror Spectator"*ին, Լոս Անճելըսի, «Նոր Օր»ին, եւ ՌԱԿի այլ օրկաններուն եւ ռատիոհաղորդումներուն:

Շատ դժուարին պայմաններու մէջ է որ «Սարտարապատ» առաւ իր առաջին քայլը լրագրական աշխարհէն ներս: Սկիզբի շրջանին լոյս տեսաւ ամիսը 2 անգամ, հայերէն եւ ֆասթիերէն 8 էջերով:

Շնորհիւ իր պարկեշտ եւ ազգանուէր վարքագրծին՝ շուտով շահեցաւ ընթերցողներու համակրանքն ու յարգանքը եւ անոնց անվերապահ զօրակցութեամբը, այսօր՝ կիսասեակէր վիրածուեցաւ, աւելի քան երկու տարիներէ ի վեր, Շաբաթաթերթի, 16 էջերէ բաղկացած ուր փորձուկերէն մի բազին մը յաւակցուած է մեր պրակիլահայ գաղութին համար:

«Սարտարապատ»ի ծառայութիւնը գաղութիս ապրելակերպի մէջ հանդիսացաւ որոշ շրջանակներու ընդդիմախօսութեան, որոնք իրենց գրութիւններու թիրախ դարձուցին անոր կառուցման եւ ներկայացման ոճը՝ առարկելով այս վերջինին առատ կերպով լուսանկարներու կիրարկումը, ի հաշիւ գրաւոր բովանդակութեան, եւ այն ժամանակի ոգիին խորթ համարուող, հայերէնի հետ ֆասթիերէնի գործածութիւնը:

Բայց այսօր նոյն այդ մեզ այպանողները որդեգրեցին մեր ոճը անդրադառնալով ֆասթիերլէնի բաժնի աճհրաժեշտութեան՝ լատին ամերիկեան հանրային կարծիքը լուսաբանելու գծով:

«Սարտարապատ»ի որդեգրած ազգային գիծը կը մնայ անփոխ: ՌԱԿի Ժէ Ընդհանուր Պատգամաւորական Ժողովը նուիրականացուց անոր ջատագոված ազգային եւ հայրենասիրական սկզբունքները: Այլ խօսքով՝ անսակարկ եւ բոլորանուէր հայրենասիրութեամբ ծառայել ապրիլ դիրարոյին շահերուն, հայրենիքի բարգաւաճման եւ անոր սահմանադրական անվտանգ պահպանման առանց զանոնք ստորադասելու գաղափարական տարակարծութիւններու, որքան ալ խոր ըլլան այս վերջիններու առարկայական:

Ինչ կը վերաբերի Հայց· Առաքելական Եկեղեցիին՝ անոր ամենաբարձր աւանդական եւ իսկական կեդրոնը Մայր Աթոռ Ս· Էջմիածինն է, իսկ անոր ամենաբարձր հեղինակութիւնը՝ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետն է որուն գերակայութիւնը ամէն կասկածէ վեր է մեզի համար:

Կ'ողջունենք բոլոր հայ կազմակերպութիւնները –բաղաքական ըլլան անոնք, կամ մշակութային, եւ կրթական – եւ բոլոր անոնք, որոնք դրականօրէն սատար կը հանդիսանան հայապահպանման նուիրական գործին, ուր վճռական եւ գլխաւոր դեր կը խաղայ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, ազգային բարքերը, մշակոյթն ու ինքնութիւնը անվթար պահելու առընչութեամբ:

Այս 14 ամեակի առթիւ կ'ողջունենք եւ շնորհակալութիւն կը յայտնենք Հարաւ Ամերիկայի հայերուն, որոնք կը շարունակեն զօրակցիլ մեզի, մեր բներգոյներուն, յանախորդներուն, մեր աշխատակիցներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր նուիրատուութիւն կատարողներուն –մեծ մասամբ անանուն– որոնց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւններուն շնորհիւ Շաբաթաթերթը կը շարունակէ եւ պիտի շարունակէ լոյս տեսնել, հուշ չենք պիտի դժուարին պայմաններ:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

2 Սեպտեմբերի պիտի Հայց· Առաք· Եկեղեցւոյ Վարչութեան նախագահութեամբ եւ Տովմասոսեան-Թեմերը Թեմիս Առաջնորդ Գերշ· Գրիգորիս Եպսկ· Բանթեմեանի, Մ· Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Հանդիսաւորին մէջ անկի տունեցան Տաղէոսեան, Եկեղեցւոյ Հիմնադրութեան յիսնամեակին առիթով, որուն ներկայ եղան նաեւ առաջնորդ եւ քրմապետ պարարներու հոգեւոր հովիւները, Հայց· Հայրեր՝ Ճարտիրին Մ· Վրդ· Մաշեհեան, Գիւտ Վրդ· Մաթոսեանեան, քահանայ Հայրեր եւ խառնեսեամ բազմութիւն:

Ծանուցումներ կ'ընդունուին մեր ինչպէս նաեւ մամլոյ, Հ· Բ·Ը· Միութեան, զանազան մարմիններու եւ Հայրենակցական Միութիւններու ներկայացուցիչներ:

Օրուան հանդիսավարն էր Հայ Ձայն առաքելադպրոցի տնօրէն Պր· Գէորգ Գաբրամանեան Հանր:

Ապա առաջ Հայց· Առաքել· Եկեղեցւոյ փարոսիկեան առաջնագահ Ա· Աւետարանը, եւ այս առիթ ընդհանուր առաջնորդեան առաջարկած բարեբարներ՝ Հրանդ եւ Եսպիր Կիրակոսեաններ, եւ բոլոր թ մեջի այլոց իր «Ասրաղ Արաքսանեան, Հրանդ Նիւմարեան, Արամ Պարկատալի տեղ ձա-

ռայութիւն մատուցանելիքի եւ մեզի օրհնակ հանձինայան: Մեզի պարտականութիւն կ'ինչ այդ շարունակել անոնց գործ: Եկեղեցիին եւ դպրոցի փոխարեան գնեցին մեզի համար: Անոնց շարք պատ Ս· Խորհրդին: Վարչութիւնը կը հաստատ իր կը վայել ժողովուրդին բնդհանուր հատկրանքին ու վստահութիւնը: Այս առթիւ, շնորհակալութիւն կը յայտնենք հոգեւոր դասին, մեր կրթական հաստատութիւններուն, արտասահ խորհրդոյն եւ վերջին-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ Է.Ջ)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԿՈՉ

Մտորեւ հրատարակութեան կը յանձնենք Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի Նախագահութեան կողմէ ուղղարկուած խիստ շահեկան հրաւէրը ուղղուած սփիւռքեան կեանքի գոյատեւման սատար հանդիսացող անձերու, կազմակերպութիւններու, խնդրելով որ անոնք իրենց մօտ ունեցած տեղեկագրական եւ աշխատանքային ծանօթութիւնները ամփոփեն, առանձին առանձին թղթածրարներու մէջ, եւ բարի ըլլան զանոնք ուղղարկել հրաւէրին մէջ նշանակուած հասցէին:

Մեծարգոյ Ազգակից

Ինչպէս Ձեզ յայտնի է, հայ ժողովուրդը պատմական հանգամանքների բերումով սփռուած է աշխարհով մէկ: Բնականութիւն հաստատելով այս կամ այն երկրում, նրա զաւակները շարունակել են զարգացնել մեր մշակոյթը, կառուցել են եկեղեցիներ, բացել կրթօջախներ, կազմակերպել բանասիրական, հայրենակցական, մարզական եւ այլ ընկերութիւններ, գործուն մասնակցութիւն են բերել իրենց ապրած երկրների ժողովուրդների հասարակական, բաղաքական ու տնտեսական կեանքին: Այդ ամէնի հետեւանքով ստեղծուել են փաստաթղթեր ու հոգեւոր մշակոյթի այլ արժէքներ, որոնց կենտրոնացումը հայրենիքում կլրացնի մեր ժողովրդի պատմութեան համապատասխան էջերը:

Մենք ակնկալում ենք, որ Դուք կարելի կանէք նպաստելու համար հայրենական այս ծրագրի իրականացմանը: Խնդրում ենք կազմակերպէք եւ Ձեր աջակցութիւնը բերէք, որպէսզի Հայկական ՍՍՀ պետարխիւների վարչութեան հասցէին առաքուեն առանձին անհատների եւ կազմակերպութիւնների գործունէութիւնը ամփոփող արխիւները:

Վստահ եղէք, որ պետարխիվների տնօրինութեանը յանձնուած փաստաթղթերը համարւում են համաժողովրդական սեփականութիւն եւ պահպանւում են հայրենի պետութեան կողմից:

Ի գիտութիւն

ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր գլխաւոր արխիւային վարչութեան հասցէն է· 375033 Երեւան, Հ· Քոչարի 5

Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի նախագահ
Կ. Լ. ԴԱԼԼԱՔԵԱՆ

ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին առընթեր գլխաւոր արխիւային վարչութեան պետ
Պ. Գ. ՍԱՖԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ.- Կատարուած ուղղագրումները պահպանելի կը թողնուին երկու տարի ժամկէտ պահել նաեւ խմբագրութիւնս, բնութագրելով անոնց յատկանիշները:

Կանխավայաց շնորհակալութեամբ

կայութիւն կը յայտնենք Հարաւ Ամերիկայի հայերուն, որոնք կը շարունակեն զօրակցիլ մեզի, մեր բներգոյներուն, յանախորդներուն, մեր աշխատակիցներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր նուիրատուութիւն կատարողներուն –մեծ մասամբ անանուն– որոնց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւններուն շնորհիւ Շաբաթաթերթը կը շարունակէ եւ պիտի շարունակէ լոյս տեսնել, հուշ չենք պիտի դժուարին պայմաններ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ 50 ԱՄԵԱԿԸ

Վերեւին վրայ Կիրակոս Արքեպս. Առաքելեանի այրին Հէլենէսեան Տիկնոջ Պատուոյ Ասպետութեան Նշանները կը ստանայ, Մեսրոպեան Աբբ. Քհնյ. Հէրմանեան կողմէ, իսկ ձախին՝ Աբբ. Լուսոյ:

Ինչպէս տեղեկացուցած էինք՝ Ս. Գրիգորիս Եպս. Բուլեղեանի, այս առթիւ մասնաւոր Ս. Պատարագին ներկայ գտնուեցան Գեւտական անձնատուրութիւններ՝ կրօնից փոխ-քարտուղար Տոքթ. Ալեալ, եւ ոչ-կաթոլիկ կրօնից տօքթ. Գրալօ, եւ կրօնական հեղինակաւոր դէմքեր՝ Արժանթինի Առաջնորդ Հարտենեայ Տոհան Գարոյս Ա-բամպուրու, Արժանթինի Ծոյն Ուղղափառ Թեմի Առաջնորդ – կեդրոնական եւ Հարաւ. Ամերիկայի Ընդ-րիարքական ներկայացուցիչ – Արք. Լասար: Ներկայ էին նաեւ Արժանթինի Հայ կաթողիկէ համայնքէն՝ ժողովրդապետ Հոգ. Տ. Կոմիտաս Վրդ. Գէօճէքեան (Նարեկի Տիրամօր) եկեղեցի) եւ Հոգ. Տ. Գէորգ Վրդ. Գալեան (Մխիթարեան Միաբանութիւն):

Վեհափառ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց՝ Սրբատառ Կոնդակով – որ կարդացուեցաւ Սուրբ պարզուքեան ընթացքին – կը չնորհուէին չորս չքանշաններ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ կարգի՝ գաղուկիս ծանօթ բարեբարուհի Տիկ. Տորիս Ջընինոզեանի եւ անոր երեք զաւակներուն ի գնահատանք՝ Մայր Հայրենիքի երկու եկեղեցիներու վերանորոգման համար իրենց բերած օժանդակութեան:

Ինչ կը վերաբերի Գրն. Արմէն Ջընինոզեանի՝ ինչպէս ծանօթ է ան ստանձնած է կառուցել Սրբավայր մը՝ ուր պիտի ամփոփուին – իր տիկնոջ նեղիին հետ մասնաւոր Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն՝ Արժանթինի բերած – Ս. Թաթոսի Մասունքները:

Անկասկած՝ այսպէս ըստեղծուած ուխտավայրը պիտի դան բոլոր հայ հաւատացեալները, հաղորդուելու համար հոն տիրապետող Ս. Հորհուրդին հետ:

Ճեա Ս. Պատարագի արարողութեան կատարեցաւ ծաղկեպսակի գետեղում եկեղեցւոյ բակին մէջ բարձրացող եզեռնի Ցուշարձանի առջեւ:

2- Մեսրոպեմբերի պատմական ճառկերոյթին մասին, որուն անկարելի էինք, պիտի խօսինք յաջորդիւ մանրամասնօրէն:

ՍԱՆ ՓԱՒԼՈՅԷՆ ԿԸ ԳՐԷՆ

ԱԼԻՍԻԱ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ ՍԱՆ ՓԱՒԼՈՅԻ ՄԷՋ

Սան Փաւլօ համալսարանական քաղաքի հայ բնակութիւնը, առաջին անգամ ըլլալով, միջազգային համբաւի արժանացած տաղանդաւոր բանաստեղծուհի Ալիսիա Կիրակոսեանը հպարտանքով ընդունեց իր գրկին մէջ Օգոստոս 7էն 14ի օրերուն:

Իր թիւթիչ ներկայութիւնը, այս կերպով մեր մշակութային պատմութեան մէջ արձանագրուած պիտի մնայ, իր բարձր մակարդակի գրական հանդիպումներովն ու բանաստեղծական ելոյթով:

Ալիսիա կիրակոսեան ծնած է Գորտոպա քաղաքը (Արժանթին) եւ ապրած Պուէնոս Այրէս: 1971 թուականէն ի վեր ան հաստատուած է Լոս Անճելէս, Կալիֆորնիա: Հրատարակուած են արդիական բանաստեղծութիւններու տասը հատոր, որոնք կ'ընդգրկեն գերնիւթական, զգացական, փիլիսոփայական, ընկերային եւ հայրենասիրական նիւթեր: Ան կը ստեղծագործէ սպանիերէն, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով:

Սան Փաւլոյի մէջ իր ներկայացումը տեղի ունեցաւ Սան Փաւլօ քաղաքի համալսարանի, Արուեստներու Լեզուներու բաժնին հայկական Ազգային կողմէ, աջակցութեամբը Հ.Օ.Մ.Ի. եւ Հայ Դպիւ մշակութային բաժնին եւ հաղորդակցութեամբը՝ Սան Փաւլօ ռատիոկայանի հայկական բաժնի տնօրէնուհի Օլգա Պուէնօքանի, ինչպէս նաեւ՝ Պրազիլ 2001 ռատիոկայանի, – որը հարցազրոյց ունեցած է բանաստեղծուհիին հետ–, ու Ֆրանչքին Վայտկիրտէի:

Անկասկած, Ալիսիա կիրակոսեան ընդունուեցաւ Պրազիլիոյ Առաջնորդ Գերդ. Տաճեւ Եպսկ. Ղարիպեանի, Գերդ. Վարդան Եպս. Պողոսեանի (Էջմիածին) եւ Հոգեւոր Հայր Տ. Ալպերթօ Տարակչեանի, եւ յատուկ պատիւներու արժանացաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան եւ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ [illegible] ներու աչակերտութեան կողմէ: Արուեստագիտական անոր բանաստեղծութիւններն ու երգերը: Ան, հանդիպում ունեցաւ «Ինտուքէյտ» գրամատան տէր՝ Պր. Երլանիկ Քաճքեանի հետ, որ սիրաչօքար հովանաւորեց իր եւ իր գործը՝ Լարաչի Սան Փաւլոյի մէջ կեցութիւնը՝ քաղաքի Մաքսուտ Քլասս չքնչ հիւրասիրութեան մէջ:

Ալիսիայի բանաստեղծական ելոյթը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի օր, Օգոստոս 11, 1988ին, Հայ Քլիւպի սրահին մէջ, մօտ 200 ունկնդիրներու ներկայութեան, որոնց մէջեւ կը գտնուէին գանազան հայ կազմակերպութիւններէ ներկայացուցիչներ, Սան Փաւլոյի համալսարանի հայկական, սպանական եւ լատին ամերիկեան գրականութեան ամպիոնի դասատուներ եւ աշակերտներ:

Անմոռանալի երեկոյ մըն էր: Բարձր բանաստեղծութիւն, գեղեցկութիւն, լեզուն՝ իսր հոգեկանութեան եւ ուժեղ յուզման պահերով: Ալիսիան մեզ ընծայեց մեր վեհագոյն եւ գաղտնի պահերուն հետ հանդիպում մը, ինչպէս եւ ան անձրպեցին, մարդկութեան եւ հայրենիքին հետ: Ան մեզ ցնծեց, արթնցուց, յուզեց:

Իր ֆիզիքական եւ արուեստագէտի ներկայութեամբը բազդատուած մեծութիւնը, բազդատուած մեծութիւնը իր ներգործական ակնածանք մը ներշնչէր բոլորիս, որպէս տեղի ծագործող ու մեկնաբան՝ համարակութիւնը յատնկացա ողջունեց բանաստեղծուհիին: Առանց խօսելու, բոլորս գիտէինք եւ կ'զգայինք եւ կ'զգայինք եւ կ'զգայինք մեկ կայացուածքին պահին մեկ կայացուածքով, արցունքով:

Արարողութեան եւ ժեսի համագոր փոխանակութիւն մըն էր, ուր կարելի էր ըմբռնել եւ ճշգրիտ պատգամ մը, մեր էութեանը հանդող, մեզ յաջողացնող մեզ կերպարանափոխող եւ դէպի բարձունքներ առաջնորդող:

Հ.Բ.Ը.Մ.Ի ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ 30 ԱՄԵԱԿԸ

Asociación Argentina de Golfի Հայաբանի չքնդ միջնադարի մէջ կ'որ տեղի ունենայ, անցեալ Երկուշաբթի, 22 Օգոստոսին, Հ.Բ.Ը.Մ.Ի Տիկնոջ Ցանձնախումբին Լարաչ կրպակ Հայ Երիտասարդ:

Ազգային ծառայութեան նուիրուած հայ Տիկնայքը հաւած կին, Օգոստոսի այս պատեհ եւ արեւոտ օրը տանիքը իրենց գործունէութեան 30-ամեակը:

Բարեկամական առողջմիութեան մէջ, ուր հաճելին միացած էր օգտակարին խօսք առաւ Ցանձնախումբի Նախագահուհի Տիկ. Ալիսիա Հ. Քուչիքեան: Շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք բոլոր ներկաներուն, ինչպէս նաեւ իր աշխատակիցներուն տարած օգտաշատ գործունէութեան համար՝ ան կատարեց 1958ին հիմնուած յանձնախումբին պատմականը, եւ ապա ուղղուելով ղէպի անոր առաջին նախագահուհի Տիկ. Հրանոյշ Պալեանին՝ բոլոր ներկաներէն ստորագրուած մազաղաթ մը յանձնեց անոր, որ կ'արտայայտէր երախտագիտութիւն եւ կը խորհրդանշէր 30 ամեակի յաւերժացումի յուշատախտակը:

Տիկ. Հրանոյշ Պալեան ահներեւոյթ յուզուած շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք իր կարգին պատմեց թէ ինչպէ՞ս, եւ ի՞նչ պարագաներու մէջ ծնաւ եւ գործեց իր նախագահած առաջին Տիկնոջ Ցանձնախումբը, գրաւականով իր նախին աշխատասիրութեան վաստակաւոր գործը:

Զուարճախօսութեամբ լի այս հանդիսութեան՝ ներկաները ճաշակեցին հրամցուած թէյին հետ ընտիր անուշեղէններ: Կատարեալ գոհունակութեամբ է որ իրարմէ հրաժեշտ առին, հետերնին տանելով շատ գեղեցիկ տպաւորութիւններ:

Ն. Գ.

ԳՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՂԻՏԱ ՊՈՒՂՈՒՐՃԵԱՆԻ՝ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՄԷՋ» ԳՈՐԾԻՆ

Ջեռքի տակ ունինք Նեղիտա Պուղուրճեանի «Հայկական Ցեղասպանութիւնը Արժանթինեան Մամուլի մէջ» գործին առաջին հատորը: Ամբողջ գործը որ կը բաղկանայ 4 հատորներ՝ լուրջ հետազօտութիւն մըն է՝ ուր Պատմաբանը ժամանակի մտացոգեան փոշիներէն դուրս կը հանէ, Արժանթինեան մամուլի մէջ լոյս տեսած բոլոր դէպքերն ու գրութիւնները, որոնք կը խօսին հայկական հարցի մասին, եւ որոնք զօրաւոր լոյս կը սփռեն անոր զանազան երե-

(ԸԱՐ.Ը 15-ԻՆ ԷՋ)

ԻՍԿԱԿԱՆ ՀԱՅ ԿԻՆԸ

Գրեց՝ ՊԱՐՈՅՐ ԱՂԱՊԱՇԵԱՆ

Ինչպես, ի՛նչ ընթացքով եւ ո՛ր ուղղութեամբ պէտք է ընթանայ ժամանակակից եւ ապագայ հայ կնոջ դաստիարակումը: Նախեմն պատասխանը այս հարցումներուն, անհրաժեշտ է թուել այն պայմանները, որոնք հիմ կը ծառայեն հրապարակի վրայ եւ հասարակութեան մէջ հայ կնոջ դրսեւորումներուն:

1 – *Ազգային*. Այն տպատուիրեալը կայ, թէ հայ կինը էամ չէ, իրաւունք չունի եւ *ամ՝* իր գործը չէ, ազգային *[illegible]* թերով զբաղիլ, հետաքրքրուիլ կամ մասնակցութեան թերել:

Հարցը երկկողմանի է. այսինքն՝ ինքնին կը կարծէ թէ այդպէս է պէտք թէ այդպէս է:

Ինչո՞ւ, որովհետեւ կինը կը դրի թէ իր աշխատանքի բերեցութեան տունի եւ ընտանիքի սահմաններէն ներս է, իսկ այրը կը յամառի թէ այդ սահմաններէն դուրս չի կրնար ելլել:

Հիմնովին սխալ մտածումներու եւ ժամանակավրէպ տեսակէտներ են ասոնք, որոնք կ'անդամալուծեն ընտանեկան առողջ աճն ու զարգացումը եւ կը խոթարեն որեւէ շինիչ տրամադրութիւն:

Հայ կինը իրաւունք պէտք է ունենայ իրազեկ դառնալու մեր ազգային հին թէ նոր յոյզերուն, անցեալի թէ ներկայի պատմութեան, լաւ թէ վատ կողմերուն, օգտակար թէ վնասակար անցուդարձերուն:

Անկա չի նշանակեր, թէ ան պէտք է պատմութիւն ուսումնասիրէ, չի նշանակեր թէ ան պէտք է կլանուի միայն այդ հարցերով, չի նշանակեր թէ լաւագոյն գիտակ մը պէտք է ըլլայ, ոչ ալ կը նշանակէ թէ պէտք է դառնայ ազգային գործիչ մը, այլ պարզապէս՝ որպէս հասարակաց պահեջի, ան չըլլայ անգէտ մը, անտեղեակ մը, անտարբեր մը եւ անհոգ մը հայ ազգային հրատապ հարցերուն նկատմամբ:

Որոշ է որ, երբ կը խօսինք նման պահանջքներու մասին նկատի չունինք այն պարագաները, որոնք կոչուած են ստանձնելու պատասխանատու, հեղինակաւոր կամ առաջնորդող դիրքեր մեր իրականութենէն ներս, այլ խօսքը կը վերաբերի առհասարակ հայ իգական սեռին եւ անկէ ակնկալուած նուազագոյն հրամայականներուն:

2 – *Հասարակական*. Մեր առօրեայ կեանքին մէջ հազուադէպ կը հանդիպինք այսպէս ըսած հասարակական գործիչներու, որոնք կը կատարեն հասարակական նպաստամատոյց գործ:

Հասարակական գործը կըրնայ ըլլալ մասնագիտական, կրնայ ըլլալ սիրողական:

Մասնագիտականի պարագային, վերջին տարիներուն որոշ շարժում մը կայ՝ ընկերային գործիչներու գծով թէ ազգային պատասխանատուութիւններու ճամբով, նման պաշտօններ ստանձնելու:

Սիրողական պարագային, դժբախտաբար տեսնուածը անհրապոյր է, անմակարդակ եւ անորակ:

Եթէ կը կարծուի թէ հասարակական գործը կ'ենթադրէ միայն կերուխում պատահական ճոխութիւն ու ֆիշիկ մըն ալ ես-ի ցուցադրութիւն, ապա, այդպիսիներ չարաչար կը սխալին:

Հասարակական գործը, յատկապէս կնոջ պարագային, ունի աւելի լայն ու խոր ըմբռնում, աւելի պատասխանատու կոչում ու հեղինակութիւն եւ աւելի վսեմ առաքելութիւն ու վարկ:

Ձեռք ուզեր թերագնահատել կամ ճնշմացնել սիրողականներու հասարակական գործը, կատարած ճիգը ու բերած նպաստը, որ օգտակար է ու անհրաժեշտ, բայց կը փափաքինք հասարակական աշխատանքը տեսնել այնպիսիները ճոխը, որոնք գիտեն ղեկավարել, գիտեն արժեւորել, գիտեն գործել, եւ գիտեն արդարացնել:

Իսկ մասնագիտականը՝ իր պայմանական եւ առարկայական առումներով, պէտք չէ թարգմանուի միայն ուսումով ու գիտելիքով, այլ փորձառութեամբ, կարողութեամբ ու զոհողութեամբ, նուիրուածութեամբ:

Սփիւռքի պայմաններուն մէջ, հաւաքական գործն է որ կրնայ խթանիչ ու մղիչ դեր մը խաղալ՝ գաղութներ աշխուժացնելու ու կառավարելու տեսակէտէն, որոնց մէջ, անտարակոյս, հայ կնոջ վերապահուած է նոյնքան կարեւոր տեղ ու դիրք:

Ահա թէ ինչո՛ւ կը շեշտենք, թէ հայ կինը հասարակական կեանքին մէջ *[illegible]* կայութիւնը զգացնէ լուրջ մակարդակային եւ իրապաշտ գործարարներով:

3 – *Գիտական*. Երբ կ'ըսենք գիտական, անպայմանօրէն ակատի չունինք գիտութիւնը՝ իր աճատեմիք կամ համալսարանական առումներով, այլ այն՝ որ հայ կինը գիտնայ իր ստանձնած կամ կատարած գործին պատասխանատուութիւնը, լրջութիւնը, կարեւորութիւնը եւ իմաստը:

Արդարեւ, ազգայինն ու հասարակականը՝ բաղկացնող այս օղակները, կը պահանջեն որ հայ կինը որւէ գործարար կառոյցէ ներս, ըլլայ այնճան մը պիտանի, որ իր բացակայութիւնը միշտ ալ դառնայ զգալի:

Գիտականութիւնը, այս պարագային, կը բացատրուի իր առարկայական մտածողութեամբ, տեսլապաշտ գործով ու մանաւանդ իր ազդու ներկայութեամբ:

Ասիկա անշուշտ, դիւրին նուաճելի դաշտ մը չէ, որովհետեւ հայ կինը դէմ յանդիման գալ բազմաբիւ ազգային հասարակական դժուարութիւններու ու խնդիրներու, որոնք կը պահանջեն արտառոյս ութիւն, իրատեսութիւն եւ հեռատեսութիւն միանգամայն, ոչ միայն համակերպելու կամ յարմարելու համար, այլ՝ ի հարկին, ախտաճանաչումներ ու հարցադրումներ կատարելու, հուսկ ապա՝ լուծումներ ու դարմանումներ որոնելու:

Հոս է որ գիտական մտածողութիւնն ու տրամաբանութիւնը կրնան իրենց խօսքը ըսել, իրենց կողմնորոշումը պարտադրել, իրենց աջակցութիւնը բերել:

Հայ կինը պէտք է *գիտակցանայ*, պէտք է գիտականօրէն գործէ:

4 – *Կուսակցական*. Որոշ է որ՝ երբ կը մասնաւորենք հայ կնոջ դերը ազգային, հասարակական եւ գիտական բնագաւառներէն ներս, բնական պայմանական բաժանումներով, այդ բոլորը պիտի առաջնորդեն, պէտք է առաջնորդեն, նոր, յաջորդ հանգրուանի մը, որ այս պարագային *կուսակցականացումն* է:

Խրտչեցուցիչ եւ ոչ, հաճելի եւ ոչ, վերջին հաշուով, հայ կինը պէտք է ներգրաւուի հայ կուսակցութիւններէն ներս, ուր իրեն համար իրապէս վերապահուած է կարեւոր տեղ մը:

Այս յարումը չ'ենթադրեր պարտադրանք, հարկադրանք կամ ստիպողանք, այլ բնական դիրքորոշում մը, անցում մը, որ անհրաժեշտութենէ ածելի, օգտակարութիւն մըն է:

Ազգային հետաքրքրութիւն, հասարակական գործունէութիւն եւ գիտական մտածում՝ ծառայելու համար հաւաքականութեան մը, գաղութի մը:

Որոշապէս կուսակցական պատկանելիութիւն մը կրնայ շատ աւելի ամբողջական պատկեր տալ հայ կնոջ գործին, որովհետեւ հոն պիտի ճշմարտի՝ յաւելեալ կերպով, դաստիարակչական, կարգապահական, ուղեգծային ու մանաւանդ գաղափարական կողմը:

Այլապէս՝ ի՞նչ իմաստ ունի որեւէ ազգային, հասարակական կամ գիտական պատասխանատուութիւն, դեր ու գործ, առանց առողջ գաղափարականին, յստակ գաղափարականին, ամուր գաղափարականին եւ տեսիլքային գաղափարականին:

Կուսակցութիւնը պէտք է ըմբռնել իր լայն ու ընդհանրական իմաստով, առանց սեփականացնելու կամ հատուածականացնելու փորձ տեսնելով հոն:

Դժբախտաբար, մեր իրականութեան մէջ ֆիշ չեն այնպիսիները, որոնք հիւանդագին կերպով կը խրաչին, կը փորձեն հեռացնել, կուսակցութիւնները ու կուսակցականները ենթարկել իրենց անձնական նպատակներուն, մոռնալով որ առանց անոնց սփիւռքը կրնար շատ տուժել, եւ կրնայ հիմա ու ապագային ալ տուժել, այ՛ո՛ւր մնաց հայ կինը մղել հոն...

Բնականաբար, այս բոլորը չեն նշանակեր, թէ հրաւէր կը կարդացուի բոլոր կիները գինուորագրելու հայ կուսակցութիւններէն ներս, ֆա՛լ լիցի, այլ նուազագոյնը՝ կը միտինք հայ կինը տեսնելու կուսակցականացած իր գործով, տեսիլքով ու մտածումով, որովհետեւ, կը հաւատանք, որ ատիկա լաւագոյն ճամբան է հասնելու օգտակարին ու լաւին:

5 – *Քաղաքական*. Ահաւասիկ խոպան մարգ մը մեր իրականութենէն ներս առհասարակ, հակառակ որ վերջին շրջանին շատ կը խօսուի ու կը գրուի այս մասին, այդուհանդերձ ան կը մնայ թերի, ոչ-ամբողջական:

Եթէ կուսակցականութիւնը ինքնին կ'ենթադրէ քաղաքականացում, միջազգային բառարաններուն մէջ, մեր մօտ ատիկա տակաւին չունի համապարփակ կիրարկութիւն, ինչ որ սխալ է ու անքաւարար:

Խօսքը անշուշտ չի վերաբերիր մեծ ու հեռու քաղաքական մարզաձեւերուն, այլ քաղաքական մտածողութեան, քաղաքական գործելաձեւին ու քաղաքական յարաբերութիւններուն:

Ազգային, հասարակական ու կուսակցական գործունէութիւնները կը պահանջեն քաղաքական միտք, քաղաքական տեսողութիւն եւ քաղաքական մակարդակ:

Մեր ներքին պարունակութեան դուրս, անհրաժեշտաբար պէտք ունինք քաղաքական դաստիարակութեան, ըմբռնումին եւ շինումներուն:

Այլապէս կը մնանք տեղայլի մէջ, մեր կեդրոնի մէջ, առանց կարենալու հասնիլ մեր մեծ երազին:

Վատահաբար, այս փուլին մէջ, հայ կինը ու մանաւանդ կուսակցական կինը ունի իր խօսքը, իր նպաստը, իր դերը, որ երբեք անտեսելի չէ, արհամարհելի չէ:

Ուրեմն, սիրելի ներկաներ, ահաւասիկ ասոնք են մեկնակէտային այն կողմերը, որոնք հայ կնոջ ներկայութիւնը մեր իրականութենէն ներս կը դարձնեն անյետադարձելի, հրամայական ու անհրաժեշտ:

Վերադառնալով այս բոլորը ինչպէս գործադրելու հարցին, հոս կը բաւարարուիմ հետեւեալ թուումները կատարելով, անշուշտ, ինչ առաջ յիշուած բոլոր կէտերուն ընդմէջէն:

1) Այս ուղղութեամբ դաստիարկական գործը պէտք է սկսի տունէն, ընտանեկան մթնոլորտէն, ուր հայ մայրը, զուգահեռաբար այլ անդամներուն, պարտի իր մայրական պարտաւորութենէն անկախաբար, իր զաւակներուն տալ գիտակցութիւնը հայ ազգային-հասարակական կեանքին կարեւորութեան ու մասնակցութեան, անշուշտ, տարիքային համապատասխան անդամներուն հիմնա վրայ, համապատասխան մօտեցումով ու հոգեբանական թելադրութեամբ:

2) Զանազան ճեւի ակմբային, միութենական թէ կուսակցական կազմակերպութիւններ, պէտք է տունին հետեւողական ջերմ մը կատարեն, հոն ալ ուղեգծային ու գաղափարական կողմնորոշում տալով:

3) Երէցներ՝ հայրեր թէ մայրեր, եղբայրներ թէ քոյրեր, իրենց ազգային-հասարակական գործունէութեամբ ու զրպարտումներով, վարկին դատնալնա փոխրերուն թէ հասակակիցներուն:

4) Համապատասխան ազգային կառոյցներ անհրաժեշտ է որ սերնդափոխութիւն կատարեն, հերթապահի դեր տալով հայ նոր սերունդներուն, վստահելով անոնց պատասխանատուութիւններ ու յանձնառութիւններ, առանց դառնալու իրենցիշխան երկարակեցներ:

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՕՆ

Գրևոգ ՓՈՂՈՍ. ԳԱՅՈՒՊ ԻՍԿԱՅԻՆԱՅԻ,

Մեծագույն ուշադրությամբ կարդացի «Հայրենաղարձներ եւ հայրենադողներ» յոդուածը, որը գրել էր հայրենադարձ Վարդան Գրիգորեանը: Հանրութեան ֆնութեան էր ներկայացուած չատ կարեւոր ու հրատապ հարց. ինչո՞ւ հայրենադարձը գառնում է հայրենադող, ինչո՞ւ նրան դէպի հայրենիք մղող դրդապատճառները, ուժերը սպառում են ու տեղիք տալիս արտագաղթելու միտումներին: Այդ հարցը վաղուց սպասում էր իր հրապարակային քննարկմանը: Իմ կարծիքով, այդ քննարկումը պէտք է չափազանակել ամենադժուարտանան եւ ամենահզօրացուած միջոցառում եւ խօսք տալ իրաքանչիւր ցանկացողի: Անհրաժեշտ է ցուցադրել նորագոյն հրապարակայնութիւն:

Նախ նշենք, որ 41 տարիների ընթացքում «հայրենադարձ», «ներգաղթած», «նորեկ» եւ նման հասկացութիւնների պահպանումը մեր լեզուամտածողութեան մէջ, զրոյանց միջոցով հայաստանաբրնակների մի մեծ խումբ մարդանց րնութեղու տարածուած պրակտիկան ինքնին նշանակում է, որ այդ խմբին պատկանող մարդանց նկատմամբ կիրարկուել է այնպիսի քաղաքականութիւն, որը չի կարողացել մեռցնել ժողովրդին ու գինիքը»:

Սովետական Հայաստանից արտագաղթողների հարցի լուծումը պահանջում է մի այնպիսի քաղաքականութեան մշակում ու կիրառում, որ մեռցնէ Հայաստան աշխարհի բնակչութեանը, նրա բնութիւնին, հին ու նոր ազգաֆոլոսագիներին: Ներքին այդ միասնութիւնը իր անդրադարձը կ'ունենայ նաեւ հայրենիք-սփիւռք միասնութեան ամրապնդման վրայ: Այդպիսի քաղաքականութիւն մշակելու եւ կիրառելու փոխարէն Հայաստանը տարբեր հատատուածիներում չաճախ ծաւալում է խմբակցական հակամարտութիւններ: Այդ միասնութիւնը ապահովելու կոչուած մի չարք հակամարտութիւնների դեկավարներ անհիմն կերպով վիրաւորում են հայ սփիւռքը, նրա կազմակերպութիւնները, որոնց ծոցում հայրենասիրական ոգով գաստիարակուել են այն հազարաւոր երիտասարդները, որոնք գարձել են Սովետական Հայաստանի նուիրեալ բանիմաններ, չանուն իրաւագութեան, դեմոկրատիայի եւ ազգութիւնի պայքարողների բանակի մարտիկներ եւ վերջապէս՝ Հայաստան ներգաղթածների հիմնական մասը:

Հայրենադարձների գիտակցութեան ու գործունէութեան մէջ նկատուող այսպիսի խութիւնը ճիշդ հասկանալու համար անհրաժեշտ է միչտ յիչել, որ նրանք Հայաստան չէկան իրենց նիւթական բարեկեցութիւնը բարելաւելու համար: Նրանք ունէին կեանքի ապահովութեան եւ ոչ մի հարատացման կամ եկամուտի մեծացման ակնկալութիւններ: Նրանք առաւելապէս գեկավարուեցին հայրենասիրական վեհագոյն զգացումներով, Սովետական Հայաստանում բարիք, աշխէք, մարդկային վայելելու ազկընկալութեամբ:

Ներգաղթի կազմակերպման ակզբնական փուլում տարուեց մեծ բացատրական աշխատանք. Պատերազմից նոր դուրս եկած Հայաստանի կեանքը նկարագրուեց գունազարդուած, խիստ միակողմանի: Սակայն չուտով այդ սիալը սկսուեց ուղղուել: Հայ համայնքին ասում էին, որ նախ պիտի հայրենադարձուեն նուազ բարենպաստ պայմաններում գտնուող ընտանիքները, աչխատանքային չատ ձեռքեր ունեցող ընտանիքները: Ժողովրդին ասում էր, որ Սովետական Միութիւնը նոր է դուրս եկել ծանրագոյն մի պատերազմից, որի ընթացքում գոհուել են 20 միլիոն քաղաքացիներ, քանդուել հարիւրաւոր քաղաքներ ու հազարաւոր գիւղեր: Որպէս պատասխան՝ ներգաղթելու ցուցակագրուած հայ բանւորների զգալի մասը պատրաստակամութիւն էր յայտնում մենակ գնալ հայրենիք եւ աչխատել իրենց եւ այլ ներգաղթողների րնտանիքների համար բնակարաններ կառուցել: Քիչ չէին նաեւ այնպիսիք, որոնք ցանկանում էին վրանների ապրել մինչեւ կը կառուցեն իրենց բնակարանները: «Գնալիք չեսղ մերկ ու անօգնական օտար երկրներ եկանք ու տուն տեղ գրինք, եւ կամուսթեր աչխատանքի տէր գարձանք: Մենք հայրենիքի մէջ ունէի նպաստաւոր պայմաններ չեն ըլլա՞ր», ասում էին ներգաղթելու ցուցակագրուած չատ հայեր: Այս նշանակում է, որ արտագաղթի պատճառները որոնելիս եւ ուսումնասիրելիս չպէտք է նիւթական եւ բնակարանային դժուարութիւնները գերագրնահատել: Այդ դժուարութիւնները իսկատ են սատնում, երբ միաժամուում են այլ, աւելի կարեւոր գործօնների ու երեւոյթների հետ:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է արտագաղթի միտումի մէջ յղեղրագնահատել հայաստանաբնակների եւ հակառակների կեդրոնների սարքը: Հայերի արտագաղթը իր մէջ գրեթէ չունի հակաչխատանքային եւ հակասովետական դուռնորում: Ապացոյցը արդէն յայտնի է: Արտագաղթածների ճնշող մեծամասնութիւնը արտասահմանեան երկրներում Սովետական Հայաստանի դէմ կեցուածք չեն որդեգրել: Նրանց մեծամասնութիւնը Սովետական Հայաստանի քաղաքական բանակը չի անցել: Այդ մարդիկ իրենց հոգեի պարտքն են համարում նուազագոյնը երկու տարի մէկ ուտեի գալ Սովետական Հայաստան: Մարդիկ չեն փախչում Հայաստանից ու սոփախչում Հայաստանից ու սովետական կարգերից, այլ Հայաստանում առկայ այն բոլոր արատներից, որոնք, ըստ էութեան, կապ չունեն հասց սոչարհի կերպարի ու սովետական կարգերի հետ: Նրանք Հայրենաթող էին գառնում տեսնելով, որ Հայաստանում դեռեւս ուժեղ են ստալինիզմի ու լճացման արմատները, մարդկանց ըստ աչխատգային գործօնի՝ ծննդավայրի գնահատելու վառնգաւոր սովորոյթը: Նրանք փախչում են բիւրոկրատներից, կաչառակերներից, խաբեբաներից, գիւմագոգներից, քաղաքացիների իրաւունքները ոտնահարողներից եւ ազգակից մասնծողութիւնից զուրկ մարդկանցից: Նոյնիսկ արտագաղթի վերին փուլում այդպիսի մարդիկ սովետական ահմնամարդութեամբ պահովուած արտագաղթելու իրաւունքը աչխատում են փոդով ծախել: Արտագաղթի իրաւունքը դառնում է առուծախի առարկայ:

Այս պատճառով էլ հայրենադողների հարցը լուծելու հիմնական միջոցը վերակառուցման ծրագրի արագ ու բարեխիղճ իրագործումն է:

Հայրենադողութեան առաջն առնելու համար անհրաժեշտ է յատուկ ուչադրութիւն գարձնել մարդկային գործօնի, մարդու ներքին հնարաւորութիւնների բացայայտման, զարգացման, ճիշդ օգտագործման ու սնման հարցերի վրայ: Քաղաքացու սոցիալական, բարոյական ու նիւթական գնահատումը ուղղակի համեմատական պէտք է լինի նրա մարդկային ներաչխարհի գործնական կիրառելիութեան ու արդիականութեան հետ: Ով չատ կը տայ հասարակութեանը, նա էլ չատ պէտք է ստանայ հասարակական բարիքից: Բայց երբ գաղաթնակէտը տարերակում են ոչ թէ բատ նուիրատուութեան, այլ բատ ծագումնաբանութեան ու անհատական կապերի, ապա այդ ժամանակ մարդկային գործօնը կ'անհետանի, իր կորչի անհնար եւ հող կը նախապատրաստի հայրենաթողութեան: Հայրենադարձը որպէս երկրի նոր քաղաքացի, բնակնարար չի կարող ունենալ անհատական գործող կապեր: Նա իր կողքին ունի սովետական օրէնքը եւ օրինապահ կազմակերպութիւնների ուժը: Նա ունի իր աչխատանքի իրաւունքը, նուիրումը, հայրենասիրութիւնը, մասնագիտական հմտութիւնը: Վերջիններս հարուի են առնում ձեւականօրէն: Օրէնքի գործադրութիւնը ինքնաբերաբար չի իրագործուում: Այն պահանջում է նիւթական, բարոյական եւ այլ գոհարերութիւններ: Այդպիսով, հայրենադարձին դժուար է դառնում կեանքի ճանապարհով հանգիստ քալելը կամ ատելհանելերից բնականոն կերպով բարձրանալը: Այդ բոլորը կը վերանան, եթէ ճիշդ օգտագործուի մարդկային գործօնը:

Հրապարակայնութիւնը մի միջոց է, որով մարդու էութիւնը, նրա սիրտը, հոգին ու միտքը կապում է սոցիալքաղաքական տուայ իրականութեան հետ, նրա զարգացման մեխանիզմների հետ: Հայրենադարձին հայրենադող դարձնելու համար պէտք է նրան լայնօրէն ընդգրկել հրապարակայնութեան, քննադատութեան եւ ինքնաքննադատութեան ոլորտը: Երբեմն պատահում է, որ երբ հայրենադարձը փորձում է լայնօրէն մասնակցել հրապարակայնութեան, ինքնաքննադատութեան ու քննադատութեան, նրան տարբեր ձեւերով ասում են, որ «մենք այս երկիրը կառուցեցինք դժուարութիւններով, սովի, պատերազմի ու տնտեսինդրի պայմաններով, իսկ հիմա դուք դրսից եկած չափում-ձեւում ու աթէքսուում կը մեր գործը ու այնտեղ մատնանչում թերութիւնները»:

Որոշ մարդիկ գտնում են, որ հայրենադարձը իր խօսքը ասել չի կարող ոչ միայն նրա համար, որ ինքը չի մասնակցել սովետական իրականութեան կերտմանը, այլեւ նրա համար, որ ինքը չի հասկանում սոցիալիզմի էութիւնը, քանի որ նրա մօտ ուժեղ է բուրժուական մտածողութեան ու կեանքի ազդեցութիւնը: Սրբ հայրենադարձը ձգտում է սփիւռքահայ գրականն փորձը ներդրել մեր կեանքում, նրան միադրում են հագար ու մի թերման մէջ: Այս պատճառով էլ հայրենադարձը դեռեւս այսօր նոյնիսկ դիտչնում է հրապարակայնութեան մէջ ներգրուելու: Նա իրեն ապահսպան ու անտէր է համարում:

Դեմոկրատիայի ծաւալումը հայրենադողութիւնը կանխելու ազդու միջոց է: Դեմոկրատական պահանջում է հետատար պայմաններ ու հնարաւորութիւններ հասատար արդիւնաւէտ աչխատանքի համար: Սահմանադրական իրաւունքը բաչխում է աչխատանքով ստեղծուած իրաւունքի խորհրդանիշ է: Հասատատութեան հիմքը դառնը, խորհրդանիչը, անհատական կապը: Վերջինների իչխանութիւնը տանում է անհաւասարութեան ու անարդարութեան: Դեմոկրատական որպէս քաղաքացու բազմակողմ ակտիվութեան հիմք եւ արտայայտութիւն, բարձրացնում է մարդու արժանապատուութեան զգացումը, ներքին կապուածութիւնը «վերեւի» եւ «ներքեւի» հետ, հասարակութեան ու հայրենիքի հետ: Դեմոկրատիան, հնարաւորութիւն տալով մարդուն դեկավարել իր համոզմունքներով եւ ոչ թէ վերեւից տրուած ու նախօրօք գծուած ծրագրերով, ուժեղացնում է մարդու քաղաքական գիտակցութիւնը, քաղաքացիական տոկունութիւնը ու կայունութիւնը: Դեմոկրատիայի լայն կիրառումը խիստ կը թուլացնի արտագաղթի հոսքը:

Վերակառուցումը մեծ հնարաւորութիւններ է ստեղծում անհատական նախաձեռնութիւնների համար, անհատական աչխատանքի համար: Հայրենադարձների զգալի մասը բարձրորակ վարպետներ են: Նրանց մի մասը գժգոհում էին, որ իրենց հնարաւորութիւն չեն տալիս անհատական աչխատանքով զբաղուելու, որ իրենց ձեռում է ֆինանսժի հսկիչը, ծաղկինը: Այժմ լայն հնարաւորութիւններ է տեղծուել կոոպերատիվներ հաստատելու, անհատական աչխատանք ծաւալելու: Վերակառուցման այդ հնարաւորութիւնը ճիշդ օգտագործելով կարելի է քուլացնել արտագաղթի հոսքն ու մասչտութիւնը: Բայց այդ ուղղութեամբ նպատակասլաց աչխատանք գրեթէ չի նկատուում:

Այս չի նշանակում, որ հայրենադարձը չունի իր խմբային թերութիւնը: Իր մօտ անհրաժեշտ բաժնդրուժնան վրայ չէ պատքարի կռիւ: Մասամբ այդ հետեւանք է սովետական կարգերի մասին սոփիւռքահայի ունցած պատկերացման: Նա կարծում էր, որ ՍՍՀՄում բարու չարիքը նակի համար պայքարելու կարիքը չկայ: Ու չիշում եմ, թէ որքր չկայ: Ու չիշում եմ, թէ ինչպես որոշ ծնողներ ու տատիկներ ծրագրած ունեին նորագոյն պատկերներ, կարծում էին, որ իրենց դժուար պատքարից ետոյ կամ վարպետ մկնոց կամ վարպետ որդիների մէջ կանգնած կը լինեն իրենց ծոռներն ու ծոռները: Ասոնք կրնան ըլլալ նաեւ նրանց կեանքի գնդարկումն ու ամրապնդման երկրում: Չատ բնագաղձներին պակասում է նրանց ՍՍՀՄ ներգաղթելիչ հայրենասիրական ոգին:

(ՇԱՐՈՒ 13-ՐԴ ԷՋ)

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԸ ԻՐ ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐՈՎ

Գրեց ՕՀԱՆ ՊՈՍՏՈՒՄՅԱՆ

Նոգին դարերէն մինչեւ իր ժամանակները, ազատութեան տենդը եւ մահացու ատելութեան հանդէպ վերապրելու արդարեն կիրքը ամէնէն հզօր տարրերէ կազմեր են հայ ժողովուրդի նկարագիրին: Եւ իրրեւ վկայութիւն, անոր պատմութեան մէջ արձանագրուած կը մնան հերոսագործ վճռակամ մարտերու, որոնց ոգեշունչ ետեւն վրայ յաղթանակի փառքով պսակուեր են հայ ազգին հիներ, Քշնամի գերակշիռ ուժերու դէմ Մամիկոնեան սպարապետներէն (Մուշեղ, Վարդան, Վահան) մինչեւ Բագրատունի Աշոտ Երկաթ եւ վերջէն Պահլաւունին, Հերք Մարզպետունին ու Իշոդոոս Ռշտունին, եւ Ռաբինեան Թորոսէն ու Լեւոն մինչեւ Դաւիթ Բէկ ու Հայոց արծիւը՝ Անդրանիկ, վերջագ ոտնձներու դէմ, անհաւասար գետարներու մէջ յաղթանակի խորհրդանիշեր դարձան:

Բայ սատի, հայ ժողովուրդը իր փոթորկալից պատմութեան ընթացքին դժնդակ օրեր եւ օրհասական պահեր է ունեցեր: Բազմաթիւ անգամներ ան պարտադրուեր է իր գոյատեւումը, իր ոգին եւ ինքնուրոյն հաւաքականութիւնն ապրելու իրաւունքը պաշտպանել սրիւնով:

Այդպիսի ժամանակաշրջաններէն ամէնէն բախտորոշ, ամէնէն օրհասականը, անկասկած, եղած է 1915–1921 երկարող շրջանը, բացի հազարամեակ ջարդերու շրջանէն: Որովհետեւ եթէ մինչեւ այդ ժամանակաշրջանին հայ ժողովուրդին դէմ գործադրուած ջարդերու նպատակը եղած էր Քշնամիները ձգտեր են պարզապես նուաճել անոր հողամասը, ընկճել զայն, ապա այդ ժամանակաշրջանին է որ հայ ժողովուրդի մեծագոյն Քշնամին՝ Թուրքը ձգտեր է ուելիին եւ անդարձականին ընդհանրապէս րնաջինջ ընել զայն:

Ցիշեալ դժնդակ ժամանակաշրջանին է որ հայ ժողովուրդը կորսնցուցեր է իր մեծաքանակ եկեղ, իսկ մնացած էկսին ալ պարտադրուած է ճգեր ցրուելու ամբողջ աշխարհի վրայ: Այդ շրջանին է նաեւ որ հայ ժողովուրդը կորսնցուցեր է իր պատմական հողամասին ուելի քան 80 առ հարիւրը: Ասոնք պատմական բիոգոաֆիներ են՝ որոնց հետեւողեր հայ ժողովուրդը կը կրէ ցարդ, ամէն օր, ժամ ու վայրկեան, հանրապետական տապալ մտանեսի սրտագրումներու:

Այդ դժնդակ ու օրհասական օրերուն, հայ ժողովուրդը անշուշտ միայն կրաւորական ինքնարտածութիւն հանդէս չբերաեւ: Ան ինքնապաշտպանութեան հերոսական մարտեր մղեց Վանի, Շապին Գարահիսարի, Զէյթունի, Եդեսիոյ, Ճեպկլ Մուսայի եւ այլ վայրերու մէջ: Ինքնապաշտպանական մարտեր՝ որոնց րնթացքին ան փորձեց եւ յաճախ յաջողեցաւ փրկել իր հնատոոյզ ժողովուրդին մասսայական ֆիզիքական գոյութիւնը: Եւ քանի որ այդ րուռ մը փրկուածներուն, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Հայաստանի ժողովուրդին գոյութիւնը մեր գարատիին բաբարոսական ծրագիրներուն եւ ծաւալապաշտական նկրտումներուն ճանրութեան պատճառ կը դառնար, ան՝ թուրքը, փորձեց վերջին անգամ հաշուեյարդարի երթել ու րնաջնջել մեր ժողովուրդը: Եթէ ան յաջողէր, ապա անխուսաո պիտի դառնային ոչ միայն 1915ին եւ անկէ առաջ մեր ժողովուրդին մղած գոյութեան կռիւները, այլեւ այն բոլոր հերոսական ոգորումները, զոհս հայ ժողովուրդը մղած կը իր ամբողջ պատմութեան րնթացքին՝ վասն ինքնուրոյն գոյութեան եւ ուրոյն քաղաքակրթութեան:

Պատմութիւնը մեզի վերապահած կը ուրիշ փորձառութիւն մը եւս, Սարտարապատը, որ թերեւս րլլար վերջինը:

Սակայն ինչո՞ւ համար Սարտարապատի մէջ, «վերջին հողամարտին» վրայ: Կարելի չէ՞ր հերոսական այդ մարտերը մղել ուելի հեռուները մեր հայրենիքէն, անհամեմատօրէն ուելի յարմար եւ ամուր վայրերուն մէջ մեր լեռնաշխարհին: Կարելի չէ՞ր այդ կրուիները շատ ուելի քիչ զոհերով ու յեռապայի համար ուելի բարենպաստ պայմաններով մղել, օրինակ, Կարինի մէջ, Սարիդամիշի մէջ, մանաւանդ Կարսի մէջ, վայրեր՝ որոնք ռազմական, ոմոեսսեան ու քաղաքական տեսակէտներով անհամեմատօրէն ուելի յարմարութիւն ունէին ոչ միայն ինքնապաշտպանութեան, այլեւ Քշնամին դիմադրելու եւ ջախջախելու համար, այդ վայրերը անոր գերնպատակներուն համար:

Մեր խորունկ համոզումով՝ կարելի էր: Կարելի էր… եթէ հանգամանքները այդպէս անեղոպատ չրլլային եթէ օրին քաղաքական ու զինուորական ձեռնհասութիւն ունենայիք, եթէ դաւաճանական պարագաները անդրկովկասեան մեր դրացիներուն եւ հայ կարգ մը դեկավարներու կողմէ տեղի չունենային, եթէ մեր ճակատագիրին անօրինակ կամքին չդրամեմիք ու չվատահէիք ուրիշներու, եթէ միայն նակ մնացած չրլլայիք: Ի հարկէ, եթէ-ներու այս շարքը կարելի է երկարել, սակայն յանուն ինչի՞: Պատմութիւնը անոգոք է ու խիստ, ան չդատաւորէն ցոյց կուտայ, թէ մեր ժողովուրդը եւ անոր պետականութեան, կամ դրամատիրութեան, կամ պատեհապաշտութեան, կամ զուտ քաղքենական կենցաղավարութեան եւ կամ՝ ընդհակառակը՝ հայրենասիրութեան ամենաբարձր անձերը պատրաստ չէին այդպիսի փորձութեան: Սարտարապատը մղուած էր որպէս ամենավերջին հնարաւորութեան ամենավերջին ապրնթարթ, գոր, բարեբախտաբար, մեր ժողովուրդը կրցաւ օգտագործել:

Իրարու եւեւէ յաջախ ափակներու վրայ տունէք երգրնեան, էրզրումը (Կարին) իր ամրոցներով, Սարիդամիշը իր հայկական պաշարներով, Կարսը իր ուելի քան երկու հազար Քնդանօթներով եւ ամրութիւններով, Ալեքսանդրապոլը (Լենինական) իր կենսական երկաթուղագիծով…

Ալեքսանդրապոլի անկումով մեզի կը մնար ընդամէնը տասը հազար քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ, մեծ մասամբ անջրդի հողամաս մը, որուն մէջ պիտի ամփոփուէր տեղացի եւ հին ու նոր գաղթական հայ ազգաբնակչութիւնը, շուրջ 700 հազար անձ:

Եւ այսպէս՝ նեղմուելով ու ամփոփուելով, հայ ժողովուրդը դարձաւ բռունցք: Եւ քանի որ այլեւս նահանջելու տեղ չկար, եւ քանի որ բազմահազարամեայ այս ժողովուրդը ստիպուած էր ապրիլ, այդ բռունցքը դարձաւ երկաթէ, եւ Սարտարապատի մէջ, 1918 Թուականի Մայիսի 22ին մինչեւ 26, յաջողութեամբ մղեց իր գոյամարտ-հերոսամարտը, հակառակ իր անմիջական զօրահրամանատարին (Մխիթեան) յանեեեսութեան, եւ հակառակ Երեւանի մէջ ոմանց անձնատուութեան նշերուն:

Այդպէսով, 70 տարի առաջ, այս օրերուն, հայ ապրի նահդնած էր անդունդի եզրին: Թալէաթ, Էնվեր, եւ միւս գահավանահերը գործադրած էին վայրագ ցեղասպանութիւնը Արեւմտեան Հայաստանի մէջ: Ասոնք կրցած էին րնաջնջել շուրջ մէկ ու կէս միլիոն հայեր, իսկ մնացեալ արեւմտահայութիւնը գտած էին անապատները եւ կամ փախցուցած էին օտար երկիրներ: Ամայացած էր հայութեան հայրենիքին մեծ մասը, եւ հիմա Գուրշ Գալլը իր գունչը խրած էր Այրարատեան ու Շիրակի գաշտերուն մէջ, ու կը ծրագրէր արեւմտահայութեան դէմքով ճակատագիրին արժանացնել արեւելահայութիւնը եւս:

Հայութիւնը 1918 Մայիսի այդ օրերուն իր ամբողջ պատմութեան ամէնէն բախտորոշ պահերէն մէկը կ'ապրէր, ուելին՝ «կիներու կռիւ չլինելու» պատճառներով: Շուտով վերջինս, որոշ մարդկանց մօտ, աստիճանաբար իր դիրքերը զիջեց կամ պաշտօնամոլութեան, կամ դրամասիրութեան, կամ պատեհապաշտութեան, կամ պատճառներու անձերը պատրաստ չէին այդպիսի փորձութեան: Սարտարապատը մղուած էր որպէս ամենավերջին հնարաւորութեան: Հայաստանում կապուելով նոյն հոգեբանական գծերով տառապող մարդկան հետ՝ նրանք փոխեցին իրենց արժէքային կողմնորոշումը: Աստւածպղծը ըստ կըսուեց նրանցից եւ չուտով ներթափանցեց այլ հոգեբանութիւն ունեցող մարդկանց միջավայրը, քանի որ մենք ուշադրութիւն չդարձրինք նրանց հայրենասիրութիւնը անելու եւ զարգացնելու հարցերի վրայ: Հայրենազարձերը դժուարութեամբ մերեցին նոր պայմաններուն: Նրանց ներաշխարհում չատ չուտ մշակուեցին պաշտպանողական մեխանիզմներ: Նոր պայմաններին յարմարուելու արհեստական ու բնական դժուարութիւնները նպաստեցին, որ հայրենադարձների կապուածութիւնը արտաքսմանի հետ այնքան չթուլանայ, ինչքան անհրաժեշտ էր բնականոն ադապտացիայի համար:

Սփիւռքահայը սովոր է ընդհանուր դեկավար մարմինների կողքին ունենալ նաեւ իր համայնքային, իր գերատեսչի ատաքանին, կրթական, մարզական, կրօնական, հայրենակցական, ծխական, թաղային, քաղաքական, միութենական եւ այլ դեկավարները: Նրանք սփիւռքահային օգնել են տարբեր ասպարէզներում ու խորութեամբ: Ներգաղթելով, նրանք եռեւում թողեցին նրանց, բայց գիտակցութեան մէջ մնաց այդպիսի մարմինները ու դեկավարներ ունենալու պահանջը: ՍՍՀՄում այդ պահանջը չբաւարարուեց:

Կարծես յատուկ չանք թափեց, որ հայրենադարձները չունենան իրենց դեկավարները, որոնք պէտք է նպաստէին դժուարութիւնների յաղթահարմանը, նոր պայմաններին ու դեկավարներին մօտենալու եւ նրանց հետ համագործակցելու գործին: Նշենք, որ Հայաստանի գրեթէ ամէն մի բրնիկ ընտանիք ունի իր միկրոդեկավարը, օգնող ձեռք, դեկավար թիկունք: Հայրենադարձների չարքերում ժամանակի րնթացքում ձեւաւորուող գիտնականները, մշակութային ու կրթական գործիչները, կուսակցական, արհմիութենական ու կոմերիտական աշխատողները հայրենադարձների դեկավարներ չդարձան, քանի որ նրանք մեծամասամբ թուլցուցին իրենց կապերն ու չփումները ներգաղթողների հետ, քանի որ նրանք չըստացան դեկավար դառնալու համար անհրաժեշտ պատրաստութիւնը, ուժը, ստատուսը: Այս պատճառով էլ հայրենադարձները, ուրախանալով հանդերձ նրանց առաջընթացով՝ նրանց ընդունեցին լոկ որպէս ցուցադրական նմոյշներ:

Ցիշենք, երբ հայրենադարձները ստեղծեցին իրենց սեղական հայրենակցական յանձնախումբը եւ ազգագրական երգի ու պարի խմբերը, ձեռք բերուեցին զգալի դրական արդիւնքները: Նշենք Մուսա Լեռան, Այնթափի, Խարբերդի, Պէյլանի, Սեբաստիայի, Եդեսիայի, Հաճընի եւ այլ հայրենակցական յանձնաժողովների դրական գործունէութիւնը սփիւռքահայրենիք կապերի ամրապընդման, հայ ժողովրդի հերոսական ու գեղագիտական աւանդոյթների պահպանման ու զարգացման եւ հայրենադարձների քաղաքացիական ակտիվութեան բարձրացման ու ադապտացիայի պրոցեսի հարթեցման գործում:

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՕՁ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

պարտ, հնանքի կամ մահուան վայրկեանը: Աւանդոյն եւ անոյնական էր ժողովուրդը: Անդամախտական տուր քաշուած էր իր պատանին մէջ. արեւմտեան Դաշնակիցները ոչ միայն ի վիճակի չէին օգնութեան փութալու իրենց «փոքր դաշնակիցին», այլեւ այդ ոգորութեամբ ձիզ բնակուսրութիւնն իսկ ցոյց չէին տար: Ազգը կամ Անդրանիկեան համազգային համագումարները հասած էր կազմաքանդման կէտին եւ վերապրելու մէջ ձգած էին առանձին, իսկ թեմարանները կը ցուցարերէին ինքնամոռացական կեցուածք, մոլեռանդ որ փանթուրանական օսմանցիներու «Հայկական խնդրնդուսը» հարթելին եւ ձեռք բերելուն իրենց:

Հայ ժողովուրդը երբեք այնքան անմասնաց պայմաններու մէջ չէր գտնուած, որքան 70 տարի առաջ, Մայիսի այդ օրերուն: Համաչխարհայ անգամնի կարիճ ունած էր մեր ժողովուրդը, նահանջելու տեղ չկար: կռնակը եղած էր պատին, յետի գռները գոցուած էին, բառարար պէտք չէր կռել, անդրդուն չկար, պետական կազմակերպութիւն չկար: Եւ ազգական ամէն պերդունք ու քաղաքական ամէն օրէնք իր թեղաթրէին անչուշտ, թէ հայութիւնը դատապարտուած էր կորստեան,

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒ ԵՐԵՔ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

Գրեց ՍԱՀԱԿ ՊԱԼԵԳՃԵԱՆ

(ՇԱՐ. ՆԱԽՈՐԴ ԹԻՒԷՆ)

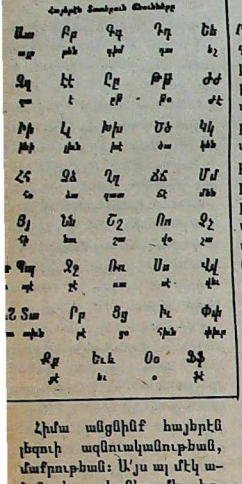

Հիմա անցնինք հայերէն լեզուի ազնուականութեան, մաքրութեան: Ա՛յս ալ մէկ աչքընաչ յատկանիշը մեր լեզուին:

Մեր խօսակցական լեզուին մէջ ամբողջ – որ նուազ մաքուր է քան գրուած լեզուն, եւ առիկա ճշմարտութիւն է բոլոր լեզուներու պարագային – ուրեմն նոյնիսկ մեր բերանին մէջ, ամէն ամբողջ երթ հարկը կը զգանք ազատ բառեր գործածելու, կը դիմենք օտար լեզուի մը: Մենք մեզ ամբողջ*ըստ կը զգանք հայերէնի գանձատունին մէջ գտնելու այնպիսի բառ մը որ բառարարէ մեր պահանջը, երբ կը փափաքինք որակել ստորին արարքէ մը, ամպատիւ մարդկային էակ մը, կամ որեւէ այլամերձի երեւոյթ: Հայերէն լեզուի մէջ չենք գտներ այդ ազտոտ բաժինը: Հաւրայայտ է որ հայերէնի մէջ գոյութիւն չէ ունեցած բառ մը որ բնորոշէ մարդկային մարմինների վարձէ կամ ծախող անձը, եւ միայն ներկայ դարուն է որ հայ գրողը (անպիտան բարերու պատկերին դիմաց) ընտրուած եղած է դարձնելու այդպիսի բառ մը (որ կը սկսի բ տառով եւ կը վերջանայ գ տառով):

Այդ օրինակ: Մեր լեզուին մէջ – ինչպես մեր բարբառուն մէջ – *աչք* բառը վեհ իմաստ մը ունի: Անկիա կը ներկայացնէ հոգեկան զգացում մը: Մարդ էակին համար, հոգեկանը կը գտնուի նիւթականէն վեր եւ մարմնականէն վեր: Սէր բառը հայու հոգիին համար, կը գործածուի անմիջական կապ մը իմաստով: Երբ՛ նիւթական, մարմնային յարաբերութեան իմաստով: *Սէր* բառին մէջ մենք դրած ենք (եւ կը դնենք) *զոհաբերում բարկացութիւնը, անձնասիրացութիւնն: Հանդէպ հայրենիքի, հարազատի, ոեւէ մարդկային արարածի, նաեւ հանդէպ սկզբունքի մը: Հանդէպ Աստուծոյ:*

Հայերէնի մէջ, սեռային ա-

րարքը որակելու համար, չենք գործածեր սէր, սիրել, բառերը: Մինչդեռ բազմաթիւ օտար լեզուներու մէջ (օրինակ՝ անգլերէն), փրանսերէն, գերմաներէն) *սէր ընել* կ'ըսեն սոսկական մարթային յարաբերութեան, նոյնիսկ երբ սիրոյ ըմբռնումը բոլորովին բացակայ է, եւ ներկայ մամուռնան: Հայու միտքին համար, անըմբռնելի է այդ – նոյն բառին գործածութիւնը վեհագոյն բաներու եւ մարմնական բաներու համեմատութեան մէջ:

Այո, ի վերջոյ, լեզուն յայտարարն է նաեւ ժողովուրդի մը նկարագրին: Հայ լեզուն դիւրին է, որովհետեւ անիկա պարզ է եւ անսեթեւեթ, հայու ընդունակ խառնուածքին պէս: Եւ հայ լեզուն մաճուր է, որովհետեւ այդպէս է եղած միշտ հոգին հայ շինականին: Հայ ժողովուրդը միեւնոյն վերապահ ոգիով կերտած է իր ճարտարապետական կոթողները եւ իր խօսած ու գրած լեզուն:

Գ.– Մտորումներ

Այն անձը, որ կ'ելլէ մաճ գալու լեզուներու կալուածին մէջ, չ'ուշանար նկատելու բացակ առումնասիրութիւնները գորս *կը ցուցաբերէ հայերէնը օտար լեզուներու բառդատմամբ:*

Ուրոպական լեզուներու մէջ, երբ կը գործածեն այսինչ բառը (անգլերէն *ընթալ*, ֆրանսերէն *անթ*, փորթուկերէն *թիս*, եւայլն), կարելիութիւնը չկայ հասկնալու թէ խօսքը հոդեղօ՞րս մասին է թէ մօրեղորդր: Նոյն հանելուկն է անշուշտ իգական բառի պարագային (անգլերէն *անթ*, ֆրանսերէն *թանթ* փորթուկերէն *թիս*), մինչդեռ հայերէն բառը անսխալական է – կա՛մ հորաթոյր, կա՛մ մօրաթոյր:

Այս կարգի՝ ազգակցական կապեր ցոյց տուող բառերու պարագային, ակնհերեւ է հայերէն լեզուի բարեմասնութիւնը: Տեղիի չի ձգեր երկար բացատրութիւններ: մէկ բառով կ'ըսէ եւ կը հաղորդէ ամէն ինչ: Բառին ետին չի վարագուրեր «մխոէ բանին»: Հօրեղբայրը հօրեղբայր է, իսկ մօրաթոյրը մօրաթոյր:

Հայերէնի մէջ ունինք *հարս, քենի, տալ* բառերը: Իսկ ուրիշ լեզուներու մէջ, այս երեք ամբողջուն համար կայ մէկ բառ (ֆրանսերէն *պէյ–սէօր*, անգլերէն *ինլըր–լին*): Ասոնց արկածներն են *անհրաժեշտ, տապար, քենեկալ*, որոնց փոխարէն օտար լեզուները յառաջ կը բշեն մէկ բառ միայն (ֆրանսերէն *պօ–ֆրէռ*, անգլերէն *պրոմոլր–լին–լօ*):

Լեզուի մը բառապաշարին հարստութիւնը չի կայանար հոմանիշներու առատութեան մէջ, այլ այդ հոմանիշներու երանգաւորումին մէջ: Իւրաքանչիւր երանգին երբ կը համապատասխանէ առանձին բառ մը, այն ատեն է որ լեզուն կը դառնայ աւելի յղուտակ, աւելի նուիւ: Հայերէնի մէջ ունինք զարմիկ, զարմուհի բառերը, սակայն մեր պարզասէր եւ անոյոր ընագդը կը մղէ մեզ աւելի յաճախ գործածելու հորեղբօրորդի, մօրեղբօրորդի, հօրաքրոջորդի, մօրաքրոջորդի բառերը, եւ ասոնց իգականները՝ որդիի փոխարէն ըսելով աղջիկ: Շատ աւելի կտրուկ միջոց մը եաւ զարմիկ բառը գործածելը, վասնզի զարմիկ ըսելէ ետք հարկ է դնել ճշդել թէ այդ բառի չորս կարելիութիւններէն ո՞ր մէկն է ըսել ուզուածը:

Անցնելով մեր մտորումներու երկրորդ բաժինին, Հայաստանի մամուլին եւ գրականութեան ընթերցումը մեզի կը յայտնաբերէ այն արաբական բառապաշարը, որ մուտ գործած է խօսակցական հայերէնին մէջ բագրատունեաց թագաւորութեան շրջանէն սկսեալ: Բագրատունեաց տէրութեան հողամասէն տակաւին հայաբերակ է Ներկայ Հայաստանը, ուրեմն ընական է որ հոն տակավին գործածութեան մէջ ըլլան այդ արաբամուտ բառերը: (Արեւմտեան Հայաստանի մէջ անոնց գործածութիւնը աւելի հազուագիւտ դարձած էր, ըստ երեւոյթին, հաճի որ մերօրեայ արեւմտահայերէնէ չ'ջնացած են այդ արաբերէն բառերը):

Իբրեւ զաւակը եգիպտահայ գաղութին, Հայաստանի մամուլին մէջ կրցած ենք դիւրաւ զատորոշել այդպիսի արաբական բառերը: Ստեղ մի քանի նմոյշ.–

Ղալաթ – սխալ, սխալանք
Սենի – ափսէ
Մուհրա – հաշտեղան
Սալա – կողով, սակառ
Շաղ – չարիք
Կուլա – սափոր
Շալիր – բանաստեղծ

Սողոմոն Տարօնցի կը գրէ. «Ծիրեց այնժամ մեծ շալիրի սիրտը մեծ» («Մեղրագետ» Բ-րեւան 1980, էջ 251):

Նշենք նաեւ թէ հայերէն *մահեսիք* բառը, որով կ'որակենք Երուսաղէմ այցելած կամ ուխտի գացած անձերը, կը թուի ըլլալ արաւադումը արաբերէն *մուհաջոտիս*, եւ որ կը նշանակէ նոյնպէս Երուսաղէմ գացած, սրբացած հրիւատնեայ:

Մեր մտորումներու երրորդ բաժինը այն մէկն է, զոր ճակոր Գարունեան իր «Մինծադ» երգիծաբերբին մէջ 1883ին արդէն յորջորջած էր «ժողովուրդին լեզուն»:

Ամենա անգիր բառամթերք մըն է, զոր տղաք կը լսեն իրենց մեծերէն եւ օրուն ստուգաբանութիւնը ընդհանրապէս չեն որոներ կամ չեն գըտներ: Այդպիսի բառեր, մենք ալ մեր կարգին, լսեր ենք մեր մեծերէն: Հասուն տարիքի մէջ, անդրադարձեր ենք թէ այդ բառերը կը սերին ոչ թէ մեր դրացի ազգերու լեզուներէն, այլ սպասերէնէ կամ իտալերէնէ, եւ թէ անոնք մուտ գործած են Պոլսոյ եւ Անատոլիայի լեզուներուն մէջ շնորհիւ այն երտասպհներուն որոնք Միջին դարուն հանգըլուանեցան այդ ափերուն:

Ահա այդպիսի բառեր են (մեր մեծերու խօսակցական լեզուին մէջ միաշաղախուած) հետեւեալները, օրինակի համար.–

Փանտոմինա (բունը փանտոմինէ) – տակնուվրայութիւն.
Փինեա (բուն իմաստով դրամ, վառեակ) – ոսկեդրամ
Ռուտպա (բունը ռո՛պա) – հագուստ
Փալանք (բունը պրիլանթէ) – ադամանդ
Փրովա – փորձ, հագուստ կարելու ժամանակ՝ փորձում
Ձիհնիվիզ (իսպաներէն հենովեզի–հենովուացի) – վարպետորդի
Փորիալ (բունը պորչաս) – ցուրտ հով հիւսիսային:

Այժմ, այս մտորումներու եզրափակումին հասնելով, կը տարուինք դիմագրաւելու մեծ հարցականը.– Ի՞նչ պիտի ըլլայ ճակատագիրը մեր արեւմտահայերէնին:

Բազում սերունդներու ձիերով կերտուած ու կոփուած այս լեզուն – որուն վրայ դասդալով վահան Թէէքեան երկրացնց իր «Լեզուն որով գրեցի»ն ապասպով անոր անմոռոլ ապագային դիմաց – այս արեւմտահայերէնը պիտի կարենա՞յ տոկալ փոթորիկներուն եւ գոյատեւել:

Ներկայիս, այդ լեզուին գլխաւոր կեդրոնները կը հանդիսանան Պոլիսն ու Պէյրութը: Ուրիշ վայրեր Հալէպ, Դամասկոս, Գահիրէ, եւայլն) կուգան երկրորդ գիծի վրայ: Արեւմտեան Հայաստանի արմայացումէն ի վեր, սփիւռքն է որ ձեռ առած է արեւմտահայերէնի ջահը, յամառօրէն վառ պահելով զայն: Եւրոպայի եւ Ամերիկայի հայ գաղութները կ'ընեն իրենց կարճին որպէսզի յետագային ամենտացուոր հայերէն լեզուն այդ վայրերուն մէջ:

Ուրեմն, արեւմտահայերէնին բուն թթխմորը կը գտնուի Պոլիս, Պէյրութ, Հալէպ, եւայլն:

Արդ, այդ խարիսխները մեր արեւմտահայերէնին տանելու վրայ են այսօր: Խորհակիր, որ հարուածած է այդ գաղութները, ընազգնելու վրայ է հայութեան թիւը հոն: Իսկ լեզուն կ'սպրի զինք խօսող ժողովուրդին միջոցով: Ո՛րքան մեծ ըլլայ համրաւոքը ժողովուրդին, նոյնքան յուսալի կ'ըլլայ կարելիութիւնները այդ լեզուին:

Կը տրտմինք ի տես այն համիին որ անդադար կը հարւածէ հայկական Պոլիսը վաղընջական: Եւ նոյնպէս կը տրտմինք ի տես այն անեղգոտ փոթորիկին որ կը սպրսէ Լիբանանը, ներառեալ հայկական Պէյրութը՝ վերածընունդի խորհրդանիշ: Կ'ողոքենք որ բարիով անցնին այս սեւ օրերը մեր ազգակիցներուն վրայէն, մեր մեսրոպասեան դպրութեան վրայէն:

Եւ ահա խրախուսանքի ձայն մը կը հասնի Մայր Հայրենիքէն: Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախագահ (1982 Թ.) Վարդգես Պետրոսեան, մայրենի լեզուի մասին իր զեկուցումին մէջ, կ'ասդ ջորկէ Երեւանի դպրոցներէն մէկը մասնագիտացնել իրբեւ հայերէն լեզուի եւ գրականութեան դպրոց, հոն դասաւանդելով գրաբար եւ արեւմտահայերէն: Այդպիսի ծրագրի մը իրականացումը պիտի հանդիսանար մեծ հաջողքաոմ մը արեւմտահայ լեզուն խօսողներուն համար, այսինքն սփիւռքահայութեան համար, որպէսզի աւելի ամուր փարհի իրենց աւանդին, իրենց լեզուին:

Արդ, կան հայեր որոնք պէտք է առնուին շտապով, այլապես կը դառնան ապաքդիւն: Ահա Միջին Արեւելի հայ գաղութներուն տագնապալի վիճակը կը թելադրէ որ արեւէ միջոցառում կատարուի անյապաղ: Ո՛չ թէ վաղը, այլ այսօր իսկ: Արեւմտահայ լեզուն, եթէ պիտի շարունակէ ապրիլ, պիտի ապրի «ներքին ապրիլ, պիտի ապրի «ներքին Միջին Արեւելքին: Ուրեմն, ըլլա՛յ հոն, ըլլա՛յ Ամերիկայի, Եւրոպայի, Աւստրալիոյ մէջ, իւրաքանչիւր գպրոց ուր արեւմտահայերէնը կեմուր դաւին է, պէտք է պահպանուի գուրգուրանքով:

Ռիթօ տը Ժանէյրօ

ՆԵԼԻՏԱ ՊՈՒԼՂՈՒՐՃԵԱՆ...

(ՇԱՐ. 10-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ներուն չուրջ։ Պատմա-...ական ծրագրաքննական ծրագրաքննական ...ներուն համար կատարուած ...ներ աշխատանքները չատ օգ-...ակար պիտի հանդիսանայ, ...ասնակցելու հայ ցեղասպա-...ության էութիւնը եւ ծալքե-...րը միջազգային հանրային ...ծրին առաւել յստակու-...ան եւ առարկայականու-...ան բացայայտելու տեսա-...կէտէ։

Այս առաջին հատորը ...ընդգրկէ 1890էն 1900 ժամա-...կաշրջանը։ Ալ խօսքով 10 ...հատորու հետեւողական ...ատմականագրութիւն, որ գը-...րուած է "La Prensa", "La Nacion", "La Vanguardia", "La voz de la Iglesia" եւ "Ca-...s y Caretas" օրաթերթերու ...ալ լոյս տեսած նիւթին հետ աշխատասիրութեան համար ունեցող բոլոր յօդուածներուն նոյնիսկ խրթնային մեկնութիւնները։ "El Diario", "El Tiempo" եւ "Tribuna" օրաթերթերու յօդուածներուն ո՛չ սմբոլական ձեւով արուած ըլլալով այս վերջինները ուն եւ անընթեռնելի վիճակը։

Սոյն հատորը հրատարակած է Plus Ultra" հրատարակչական ընկերութիւնը։ Նախաբանը գրած է՝ մեծ հայագէտ, Արժանթինի ծերակուտական խորհուրդի նախկին նախագահ՝ Տոքթ. Խոսէ Անթոնիո Ահենտ։ Հեղինակին հետ աշխատակցած են՝ Լեթիսիա Օքեռօ, Փետրօ Կիթա, Գաւառիա Քորթեսէ եւ Ալբերթօ Փինխէյրօ։

Երբ այս հատորի ներկայացումը կը կատարուէր անցեալ Մայիս 28ին, Ազգային Առաջնորդարանի «Աւետիս Ահարոնեան» հանդիսասրահին մէջ, հեղինակը իրաւունք ուներ յայտարարելու թէ «1915ի Մեծ Եղեռնը միմիայն ամենաբուռն արտայայտութիւնն է՝ հայը բնաջինջ ընելու թուրքին մշտական ծրագրին (համիտեան ջարդերու շարունակութիւնը)։

Այս իրողութիւնը յստակօրէն երեւան կու գայ Պատմաբանին գործին մէջ, որ կ'առաջադրէ մարդկային գիտակցութեան անգամ մը եւս ներկայացնել ցարդ անլոյծ մնացած մեր արդար Դատը։

Ն. Գ.

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԸ ԻՐ ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐՈՎ

(ՇԱՐ. 13-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ահմանած էր ստոյգ մահ-...ան։ Ոչ ոք պիտի կրնար օգնել ...այութեան, ոչ ոք պիտի կըր-...ար փրկել զայն գոռոզ գայլի ...իտիչ երախէն, եւ չոտով ...ալեաց ի վիճակի պիտի ըլ-...ար սոնգալու, թէ ամբողջա-...ցուցա՛ծ էր հայասպանու-...թեան իր ծրագիրը եւ ի սպառ ...ուծած «հայկական հարցը» ի՛ր հակացած ձեւով։

Այս յօդուածը, իր սկզբնական ձեւին մէջ, իրրեւ դասախոսութիւն ներկայացուած է Մայիսի 29ին, Հ. Ե. Ը.ի Ա. Մանուկեան Կեդրոնին մէջ կազմակերպուած հանդիսութեան ընթացքին։

(ՎԵՐՋԸ ՅԱՋՈՐԴՈՎ)

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ...

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ական, որմէ կ'ընդառաջեն ...ղեցւոյս վարչութեան հը-...ուրիրները, եւ արձագանգ ...ղալ մեր տարած աշխա-...ութիւններուն։ Տաճարիս 50 ...արուան կեանքը փաստ է հա-...ր ժողովուրդին միասնա-...ութեան ոգիին, ինչպէս ...նչակ մըն է Արցախի մեր ...ատանիջատիրութիւնը։»

Ճառերուն ներկայ էր Հ. ...պետեանի զաւակը, որ իր ...արին խօսք առնելով յայտ-...ց «1930ին մեր գաղութը պահանջքը զգաց հայ կոչունելու եւ որոշեց ունենալ իր Մայր Եկեղեցին։ 1938ին հոգեյոյս Գարեգին Արբ. Խաչատուրեան օրհնեց եկեղեցին։ Այս առթիւ, իմ խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ Գերշ. Գրիգորիս Եպսկ. Բուճիքեանին իր ձեռներեցութեանը համար»։

Առենապետ Ա. Մեֆեբեան յուշատախտակ յանձնեց Նիքոթեան որդիին։

Անոնան չմոռաց նաեւ գեղարուեստական որակաւոր յայտագրի մը գործադրութիւնը, ուր Թոքոս եւ Մարկոս բիթա Ֆերմանեանները, դաշնակ, ջութակ ու երգով, իսկ քենորներ՝ Խոսան Դաբրիկեան եւ Առոգիօ Մուսեեան երգերով բերին իրենց մասնակցութիւնը։

Մեծ չուքով կատարուած ճաշկերոյթին, բանվման խօսքը կատարեց Սրբազան Հայրը։

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻ 40

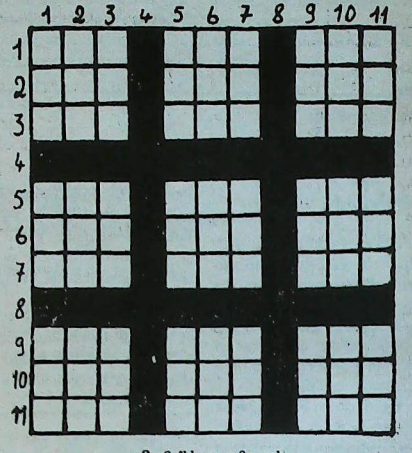

«Ուռ» մէկ տառ հաշուել

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– Վարչ – շատ անգամ պէտք է ծեծես որպէսզի դառնայ – շահողն անգամ կը կորսնցնէ։ 2.– Սրտոտ – կծծիկէն նուագ – արաբերէն՝ հայր։ 3.– Ընկուղի կանանչ տերեւ – սուր ձայն – հոգեզատակ։ 5.– Թէ շուտ կ'անցնի եւ թէ յաւիտենական է – աչքի պտուղ – գանձարանին մէջ լծցուն է։ 6.– Աջէն ձախ՝ հաջասիրտ – որբան պիտի փափաքէինք որ այժմու հայրենիքին մաս կազմէր – համեղ միսով թռչուն մը։ 7.– Նրամ – շրջտիկ – տալու իրաւունքը կինները մեծ պայքարով ստացան։ 9.– Անհատ – կիրէն կը ծնի – ցուրտ երկիրները խնձորի պէս կարմիր կ'ըլլան։ 10.– Սահման – էգիպտու որսորդ – ստացայ։ 11.– Մարդը կնոջ կը վերածէ – բաճ հատ ուզինք – էիթր ձեռքի տեղ կը գործածէ։

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– Ափ – աշխոյժ – պարտէզները կը գեղեցկացնէ։ 2.– Վարուժան – Շամիրամին մերժեց – սակ։ 3.– Մատենադարանը կը բնակի շատ անգամ – հանի – առանց հատուցումի։ 5.– Պաղէն առաջ կուգայ – առիւծի կամ ձիու զարդարանքի – ատաղձագործին անհրաժեշտ է։ 6.– Դեւ – գիր մը – իր գեղեցկութիւնը պատերազմի պատճառ հանդիսացաւ։ 7.– Կոկորդիլոսի գործ – աճաղաղի կարթ – հաւկիթէն կ'ելլէ։ 9.– Թռչդոցի եւ թէ եկեղեցիի մէջ կը գտնուի – մուտքէն կը հանեն – ուժ։ 10.– Ցեղտոյ – որոշումին մէջէն – ուռենի։ 11.– Ըսա անգլիացւոց անուշ կ'ըլլայ – կոռնկ – մառ։

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԻ 39
ԽԱՉԲԱՌԻ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– գերագրական։
2.– ակաղձուն։
3.– ռումբ – ածանց։
4.– ներ – սահմանի։
5.– առաւ։
6.– գուարթաձայր։
7.– գիւէ – ներ։
8.– եղկ – ուլ – դնկ։
9.– արարած։
10.– տախտակարկղ։

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– գաղնագգեստ։
2.– եկուր – ուիդ։
3.– բամ – անկախ։
4.– աղրիւր։
5.– դմ – նաթ – ածու։
6.– պայծառացուր։
7.– անհոգ – բա։
8.– անարդար։
9.– ծա – երնեկ։
10.– նպաստընկալ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այսու կ'ուզենք մեր սրտագին շնորհակալութիւնները յայտնել բոլոր անոնց որ Բարեգործական մեր անուան Կրթական Ֆօնտին Դրամական նուիրատուութիւններ ղրկեն, եւ կամ անձնական նուիրատու մը ղրկեն եւ կամ հետագրով շնորհատրեցին մեր ամուսնութեան յիսնամեակը։

Այս առթիւ Սարուսարակատին կը նուիրեն։ 1000 Աւստրալ։

ՏՒՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԱՒՈՐԳ ԵՒ ԱԶՆԻՒ ՔԼՇԻՇԵԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը յանձնարարենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդին, թէ Սեպտեմբեր 11-ի Կիրակի օր, ԽԱՉ-ՎԵՐԱՑԻ Տօնն է։

Այս առթիւ պիտի պատարագէ ու քարոզէ Թեմիս Առաջնորդ՝

Գերշ. Տ. Գրիգորիս Եպս. Բուճիքեան

Խաչվերացը մեր Եկեղեցւոյ հինգ Տաղաւար տօներէն մին ըլլալով, կը յիշեցնենք նաեւ, թէ նոյն օր հոգեճաշկիստ տեղի պիտի չունենայ. նկատի ունենալով որ յաջորդ օր (Շբ. 12 Սեպտեմբեր) Սուրբ Պատարագ պիտի մատուցուի Ազգային Գերեզմանատան՝ Ս. «Յիշատակ Մեռելոց»ի եւ Սուրբ Պատարագ պիտի մատուցուի Ազգային Գերեզմանատան՝ Ս. Խորհրդութիւն Մատռան մէջ։

Մասնաւոր միքրոներ՝ առաւօտեան ժամը 9-ին, հաւատացեալները պիտի փոխադրեն գերեզմանատուն։ Ինչպէս միշտ միքրոները ճամբայ պիտի ելլեն բոլոր եկեղեցիներէն (Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, Ֆլորէս, Վ. Լոփէս եւ Ս. Ասիճա)։

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

NACIMIENTO

Andrés Kuyumdjian Williams

El 30 de mayo pasado vino felizmente al mundo Andrés, el tercer hijo de Gabriel Williams y Patricia Kuyumdjian de Williams. Una gran alegría que disfrutan sus abuelos Susana y Bautista Kuyumdjian, y María Verónica Kearney y que, más que nadie, están viviendo sus hermanitos Carolina y Santiago.

Donaciones

En el curso de la semana, hemos recibido las siguientes donaciones para Sardarabad:

•Sr. Jorge Kechichian y señora, con motivo de sus Bodas de Oro matrimoniales A 1.000

•Sr. Mario Lanari, hijos y familia, por 40 días del fallecimiento de la señora Haiganuch Esaian de Lanari A 250.

NECROLOGIA

El 21 de agosto pasado se produjo en esta ciudad el fallecimiento de la señora Peruz Gulian de Esmelian, esposa del señor Kevork Esmelian.

Se asocian al duelo las familias Gulian y Esmelian.

Salvando un error

En el artículo de la Lic. Alicia T. de Ezegelyan titulado **Los hechos y las opiniones -lo real, lo supuesto, lo falso,** publicado en nuestra edición anterior, se ha deslizado un error de tipeo en su último párrafo. Donde dice:

"Y cuando los educandos se den cuenta de la importancia de saber distinguir lo real de lo falso, y de sus muchos matices, esperamos que lleguen a ser cultores de la vida".

Debe leerse:

...., esperamos que lleguen a ser cultores de la verdad.

Sarafian reunió a sus amigos y parientes en el Bauen Hotel. Fue una reunión plena de alegría, donde todos se sumaron al regocijo de la homenajeada.

Digamos que Valeria Astrid es hija del matrimonio constituido por el doctor Pablo Teodoro Sarafian y su señora Ester Balassanian.

El 6 de Setiembre a las 19 horas inaugura en la Galería Jacques Martínez su exposición de pinturas

JORGE DEMIRJIAN

La muestra se prolongará hasta el 24 de Setiembre

JACQUES MARTINEZ Arte Contemporáneo
Florida 948 - 1° Piso TE. 311-4028 Buenos Aires
Lunes a Viernes 10,30 a 13 y 16 a 20 hs. Sábados: 10,30 a 13 hs.

Los quince años de Valeria

El 27 de agosto pasado, con motivo de celebrar sus quince *juveniles años, Valeria Astrid*

Confitería "Armenia"

PRODUCTOS ORIENTALES

T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771-2520
Horario de atención: *Lun. a Vier de 10.00 a 19.00 hs*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 78.836
Director
MIHRAN SARAFIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Stepan Chahinian
Av. Coxingui 191 - Ap. 84
CEP. 0579 - Sao Paulo - SP - Brasil
URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA DE
Bartamian

Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

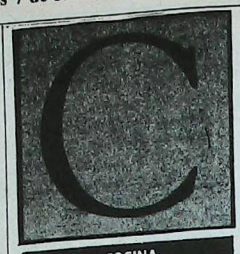

Razmouhí Khurlopian

A pedido

Rosquitas "Romina"

INGREDIENTES:

1/2 kg. de harina - 200 grs. de manteca - 1/2 pocillo de café, chico, de aceite de maíz - 1.1/4 taza de agua sodificada o soda - 5 cucharitas al ras de polvo de hornear - 1 cucharadita de sal, llena - 1 cucharadita de chorek - 1 cucharada de azúcar (si se quiere más dulce, póngase una taza de azúcar).

PREPARACION:

Cernir la harina con el polvo de hornear, la sal y el azúcar, formar una corona, espolvorear el chorek y colocar en el centro la manteca ablandada, el aceite, el agua, e ir tomando con una cuchara de madera hasta unir todos los ingredientes, luego con la mano hasta formar una masa suave. Tomar porciones de masa y hacer cilindros del grosor de un lápiz, y dar la forma de rosquitas trenzadas, cuernitos, etc. Pintar con huevo y espolvorear con sésamo. Cocinar a horno moderado.

GALLETITAS DE COPOS DE ARROZ INFLADO

INGREDIENTES:

200 grs. de manteca - 200 grs. de azúcar - 3 huevos - 350 grs. de harina - 1 cucharadita de polvo de hornear - 1/2 cucharadita de bicarbonato de soda, al ras.

PREPARACION:

Batir la manteca con el azúcar y agregar los huevos, uno por uno. Cernir la harina con el polvo de hornear y el bicarbonato de soda; agregar a la primera preparación y unir con suavidad, hasta formar una masa suave. Dividir esta masa en pequeñas porciones parejas y formar pequeñas pelotitas.

Colocar en un bol los copos de arroz, pasar los bollitos por encima, girando luego; aplastarlos y dejarlos chatitos y redondos, emparejando bien.

Untar una asadera con manteca y enharinarla; colocar en ella las masitas y cocinar a horno moderado.

Optativo: puede agregársele nueces y canela a los copos. De las dos formas quedarán muy ricos.

ACCIDENTADOS

Adelantamos hasta A 100.000 por su daño físico o material

Estudio Jurídico EREVAN

Sarandí 461, 2° A TE. 941-9969

atención las 24 horas

cash

Sociedad Anónima de Cambio y Turismo

E.V. y T. 431/79
Agente Extra-Bursátil N° 530

Excursiones Nacionales e Internacionales Cruceros al Caribe
Precios Especiales para Viajes a Erevan
(Descuentos a grupos estudiantiles)

Lidia Guezikaraian de Martínez
Directora de Ventas

Cataratas: *excursión 6 días y 3 noches, en bus A 1.190*
Bariloche: *10 días y 7 noches, en bus, desde A 1.990*

Buenos Aires: Sarmiento 2232- Tel. 47-2091/3944/6714/7106 - 48-6826
Mendoza: San Martín 1173 - Tel. 248013-249733
San Juan: Rivadavia y Tucumán - Tel. 223450-222020

IATA 5059657